

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

Katedra práva životního prostředí

Kristýna Hýblová

**PRÁVNÍ ÚPRAVA NAKLÁDÁNÍ S VYBRANÝMI
VÝROBKY A ODPADEM Z NICH**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Michal Sobotka, Ph.D.

Datum uzavření rukopisu:

16. 3. 2015

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 16. 3. 2015

Kristýna Hýblová

Na tomto místě bych ráda poděkovala panu JUDr. Michalu Sobotkovi, Ph.D.,
vedoucímu mé diplomové práce za cenné připomínky a úžasnou pomoc při zpracování
diplomové práce a mojí rodině a blízkým, kteří mi intenzivně podporovali během
celého průběhu studia.

Obsah:

Obsah:	0
Úvod.....	1
1. Elektroodpad obecn	3
1.1 Pojem odpad, elektroodpad.....	4
1.2 Hierarchie odpadového hospodá ství.....	5
1.3 Shrnutí.....	6
2. Vývoj a sou asné prameny právní úpravy	7
2.1 Vývoj právní úpravy v R.....	7
2.2 Vývoj právní úpravy v rámci EU.....	10
2.3 Sou asná právní úprava EU v pozadí úpravy R.....	11
2.4 Shrnutí.....	13
3. Odpov dnost subjekt ňákládajících s elektroza ízením.....	14
3.1 ňlenové domácnosti jako kvazip vodci elektroodpadu	15
3.2 P vodce elektroodpadu.....	18
3.3 Odpov dnost výrobce elektroza ízení	20
3.4 Odpov dnost prodejce elektroza ízení.....	24
3.5 Zp sob prodeje a informování kone něho uživatele	25
3.6 Odpov dnost provozovatele solárních elektráren.....	28
3.7 Historický elektroodpad a elektroza ízení a solidární odpov dnost.....	30
3.8 Shrnutí.....	33
4. Zp tný odb r elektroza ízení, odd lený sb r elektroodpadu	36
4.1 Povinnost zp tného odb ru a odd leného sb ru	37
4.2 Systém zp tného odb ru a odd leného sb ru	38
4.2.1 Individuální pln ní povinností	39
4.2.2 Solidární pln ní povinností.....	41
4.2.3 Pln ní povinností prost ednictvím kolektivních systém	42
4.3 P eprava elektroodpadu a použitých elektroza ízení	44
4.4 Využívání a zpracování elektroodpadu.....	46
4.5 Shrnutí.....	48
5. Financování ňákládání s elektroodpadem a elektroza ízením z domácností.....	53
5.1 Financování ňákládání s elektroza ízením pocházejícím z domácností.....	53
5.2 Financování ňákládání s elektroodpadem.....	54
5.3 Financování ňákládání s elektroodpadem ze solárních panel	55
5.4 Shrnutí.....	57
Záv r.....	60
Seznam zkratk.....	65
Použitá literatura a prameny	66
Abstract/Abstrakt	73
Summary.....	74
Název diplomové práce v angli tin	75
Klí ová slova	75

Úvod

Nakládání s elektrickými a elektronickými zařízeními a odpadem z nich je téma, které získává v novém tisíciletí zna nou pozornost, zvlášt kv li velkému množství nových technologií, s kterými souvisí i výroba modern ějších elektroza ízení. Práv kv li zna nému množství nových elektroza ízení dochází k velké produkci elektroodpadu, protože lidé nahrazují svá zastaralá elektroza ízení nov ějšími modely, a koliv jsou astokrát ta stará stále funk ní. Nová elektroza ízení mají mnohdy navíc kratší dobu životnosti, ímž p íspívají k nár stu elektroodpadu.

Navíc v oblasti energetiky na popularit nabylo využívání alternativních zdroj energie. Jedním z alternativních zdroj je energie ze slune ního zá ení získávána pomocí solárních elektráren. Se vznikem mnoha solárních elektráren je tak t eba také ešit, co se stane se solárními panely z nich, až dojdou na konec své životnosti.

Evropská unie tyto problémy eší s postupem ásu stále podrobn ěji a ve svých aktech se snaží nastavit pravidla pro nakládání s elektroza ízeními a odpadem z nich takovým zp sobem, aby nedocházelo k poškozování životního prost edí a zároveň bylo dostate n využito všeho, co se z elektroza ízení využít dá. Práv ní úpravu Evropské unie p ejí má jako lenská zem postupn ě eská republika, která však ve své práv ní úprav nakládání s elektroza ízeními a elektroodpady stanovuje n která specifická pravidla, která práv ní akty Evropské unie neobsahují. Zmín ěné solární panely mají v R zvláštní úpravu v zákon odlišnou od ostatních elektroza ízení.

Jak již bylo zmín no, elektrická a elektronická za ízení se vyvíjí rychlým tempem a s rozmachem nových technologií se pojí i výroba stále nových produkt , které jsou asto i módní záležitostí. Vystává tedy otázka, jak má být naloženo s vysloužilými a zastaralými za ízeními a jejich nepot ebnými sou ástmi. Ideální odpov na tuto otázku vyžaduje zna n podrobnou práv ní úpravu, která zabrání nežádoucím efekt m jako vyvážení elektroodpadu do zemí t etího sv ta a jeho primitivnímu zpracování, které ohrožuje zdraví lidí i životní prost edí, jako tomu bylo nap íklad v ínských m stech Thaizou a Guiyu, kam byl nelegáln vyvážen

elektroodpad z Japonska a USA, který tam následně způsobil téměř ekologickou katastrofu.¹

Při správném nakládání lze využít vysloužilé elektrické i elektronické zařízení na maximum bez nežádoucích vlivů, což je samozřejmě technicky i ekonomicky náročnější než například jeho skládkování, ale vzhledem k politice udržitelného rozvoje a ochrany lidského zdraví je maximální využití elektrických a elektronických zařízení jedinou správnou možností nakládání. Právní úprava na poli Evropské unie je k tomuto tématu poměrně podrobná a její vývoj není jen otázkou posledních pár let. Jedná se o jednotlivé akční programy ochrany životního prostředí, které jsou přijímány už od 70. let minulého století. Nyní jich je sedm, avšak právně závazné jsou pouze poslední dva – šestý a sedmý akční program. Dalšími významnými akty v oblasti ochrany přírody jsou především Jednotný evropský akt, Smlouva o fungování Evropské unie a na ni navazující směrnice a nařízení, zejména směrnice o odpadních elektrických a elektronických zařízeních a mnoho dalších právních dokumentů, jimž se budu v rámci této práce věnovat. Rozsáhlost právní regulace svědčí o tom, že odpady z elektrických a elektronických zařízení jsou celosvětovým problémem, který vyžaduje pozornost a evropský region se mu ji snaží věnovat.

Cílem této práce je nastínit problematiku nakládání s elektrozařízením a pokusit se zhodnotit nyníjší právní úpravu ohledně elektrozařízení pocházejících z domácností, elektroodpadů i solárních panelů, které mají zvláštní úpravu.

V úvodní kapitole se zabývám vymezením důležitých pojmů „odpad“ a „elektroodpad“ vycházejících z mezinárodních a evropských smluv a předpisů a hierarchií nakládání s odpady, potažmo elektroodpady, při němž ne každý způsob nakládání je u elektroodpadu vždy vhodný.

V druhé kapitole je v krátkosti shrnut vývoj právní úpravy týkající se elektroodpadů jak v ČR, tak v EU a vliv EU na českou právní úpravu.

Třetí a čtvrtá kapitola této práce se zabývá odpovědností jednotlivých subjektů účastných na životním cyklu elektrozařízení a jejich povinnostmi a na kterými problémy, které vyvstávají z nedostatečné právní úpravy. Ve čtvrté kapitole rozebírám možnosti způsobů odběru a oddělení sběru, jednotlivé systémy, které to zajišťují (zvláště pak kolektivní systémy) a dále opravu, využití a zpracování vysloužilých elektrozařízení.

¹ Například GROSSMAN, Elizabeth. *High tech trash: digital devices, hidden toxics, and human health*. Washington: Shearwater Books, c2006, xiv, 334 p. ISBN 15-596-3554-1.

Poslední kapitola je v nově právní úpravě financování zprávného odběru a oddělení sběru, která je také poměrně problematická.

Toto téma jsem si vybrala, protože mě zaujala jeho aktuálnost. V posledních letech je jak problematika nakládání s elektroodpadem, tak problematika odpovědnosti za nakládání s vysloužilými solárními panely stále naléhavějším tématem, přičemž právní úprava se snaží upravovat momentální problémy i situace předpokládané v budoucnosti. Problematika nakládání s odpady obecně je dle mého názoru jedním z nejpalčivějších problémů životního prostředí.

1. Elektroodpad obecně

Se stále rychlejším tempem výroby elektrických a elektronických zařízení se zároveň stává téma nakládání s elektroodpadem aktuálnější než kdy dříve, protože vysloužilá elektrozařízení se stávají také díky obsahu nebezpečných látek hrozbou pro životní prostředí. I vzhledem k těmto faktorům se přirodním zdrojům a postupu nových technologií je recyklace elektroodpadu a jeho optimální využití téměř nutností, protože mnoho jeho částí může být optimálně využito. Elektrozařízení obsahují vzácné kovy a různé toxické látky, které vyžadují zvláštní nakládání a jejich skládání je značně nežádoucí vzhledem k velkému zatížení životního prostředí.² Evropská Unie si je tohoto problému vědoma a zabývá se jím v rámci aktů, které následně přebírá do svého právního řádu i Česká republika a sama tuto problematiku právně upravuje. Politika udržitelného rozvoje a celková snaha o ochranu životního prostředí jsou hlavními důvody pro vytvoření systému zabezpečujících další využití elektroodpadu.

Definice pojmu odpad a elektroodpad vycházejí hlavně z mezinárodních a evropských smluv a předpisů, které se přede vším v definici pojmu „odpad“ ne zcela shodují. Nakládání s elektroodpadem má svou hierarchii. Tato hierarchie má u elektroodpadu některá specifika, přičemž ne každý způsob nakládání je pro elektroodpad ideální.

² HUDÁKOVÁ, V. Nebezpečné látky v elektrozařízeních z domácností. *Odpadové fórum*. 2007, ro. 2007, č. 11.

1.1 Pojem odpad, elektroodpad

Stěžejním pojmem pro tuto práci je pojem „elektroodpad“ a základní pojem „odpad“. Vyerpávající definice pojmu „odpad“ je sama o sobě natolik komplikovaná, že by vydala na samostatnou diplomovou práci. Budu vycházet z definice obsažené v české právní úpravě, v úpravě směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 98/2008 ze dne 19. listopadu 2008 o odpadech a o zrušení n kterých směrnice (dále jen „smernice ES č. 98/2008“) a v Basilejské úmluvě sjednané na poli Organizace spojených národů. Český právní řád definuje pojem „odpad“ v zákoně č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OdpZ“) jako „každou movitou v c, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit“.³ Odlišný je pojem odpad definován ve směrnici ES č. 98/2008. Zde je odpad vymezen jako „jakákoliv látka nebo předmět, kterých se držitel zbavuje nebo má v úmyslu se zbavit nebo se od něho požaduje, aby se jich zbavil“. Mluví se zde tedy o látce nebo předmětu na rozdíl od české úpravy, kde se mluví o movité v c. Basilejská úmluva o kontrole pohybu nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich zneškodnění definuje pojem „odpad“ jako „látky nebo předměty, které jsou odstraněny, nebo se uvažuje s jejich odstraněním nebo jejichž odstranění je požadováno podle ustanovení národních zákonů“. Tedy vymezuje odpad, jako látku i předmět stejně jako směrnice ES č. 98/2008, ale mluví zde o odstranění a požadování odstranění, nikoliv o zbavování i dokonce subjektivním úmyslu se v c zbavit. Pojmosloví jednotlivých aktů se rozcházejí a jeho sjednocení by bylo na místě, aby nebylo možné vykládat pojem „odpad“ různými způsoby, které by mohly vést k vzájemným rozporům při nakládání s odpady.

Vzhledem k vymezení pojmu elektroodpad je směrdatná definice odpadu ve směrnici ES č. 98/2008, na kterou je odkazováno ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2012/19/EU ze dne 4. července 2012 o odpadních elektrických a elektronických zařízeních (dále jen „smernice OEEZ“, v angličtině WEEE) při definování elektroodpadu. Zde je také v ustanovení článku 3 vymezen pojem „elektrické a elektronické zařízení“ (dále jen „EEZ“). Tím je „zařízení, jehož správná funkce závisí na elektrickém proudu nebo na elektromagnetickém poli, a zařízením k výrobě, přenosu a

³ § 3 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změnách některých dalších zákonů (dále jen OdpZ)

mění tohoto proudu a pole, které je určeno pro použití s napětím nepřesahujícím 1 000 V pro střídavý proud a 1 500 V pro stejnosměrný proud“.

Práv z této definice EEZ potom vychází v téže směrnicí definice pojmu elektroodpad neboli „Odpadní elektrické a elektronické zařízení“ nebo „OEEZ“, kterým je *„elektrické a elektronické zařízení, které je odpadem ve smyslu čl. 3 bodu 1 směrnice 2008/98/ES, včetně všech konstrukčních částí, podsestav a spotřebních materiálů, které jsou součástí výrobku v době jeho vyřazení“*. IŘP přijímá tuto definici v OdpZ a v jeho ustanovení § 37g vymezuje elektroodpad jako *„elektrozařízení, které se stalo odpadem, včetně komponent, konstrukčních dílů a spotřebních dílů, které v tom okamžiku jsou součástí zařízení.“*

Termín elektroodpad je v této práci používán právě ve významu výše zmíněné definice obsažené v OdpZ.

1.2 Hierarchie odpadového hospodářství

Nakládání s elektroodpadem je upraveno v zákoně o odpadech. Nakládání s jakýmkoliv odpadem, nejen s elektroodpadem má svou hierarchii, která stanoví, jakým způsobem je podle zákona nejvhodnější s odpadem nakládat. Hierarchii odpadového hospodářství stanoví § 9a OdpZ. Je nutno ji dodržovat, pokud se na základě posuzování celkových dopadů životního cyklu zahrnujícího vznik odpadu a nakládání s ním neprokáže, že hierarchii je vhodné u konkrétního odpadu nedodržovat. To samozřejmě platí i pro elektroodpady.

Obecně je žádoucí, pokud se v případě odpadu vůbec nestane, tedy že se předchází vzniku odpadu. Každý má také zákonnou povinnost při své činnosti předcházet vzniku odpadu, omezovat jejich množství a nebezpečné vlastnosti.⁴ U elektroodpadu je bohužel tento přístup prakticky nemožný, protože neustálý vývoj nových technologií vede k masové výrobě nových elektrospotřebičů.

Druhým nejvíce žádoucím přístupem je přeprava k opětovnému použití výrobku. Tento postup lze v určité míře u elektroodpadu využít. Opětovnému využití elektroodpadu se zmíní i směrnice OEEZ, podle které by k opětovnému použití mělo

⁴ Např. § 10 OdpZ

docházet ve vhodných případech.⁵ Tedy ne vždy musí být u těchto druhů výrobků prodloužení jejich životnosti opravou, vyčištěním nebo jinými způsoby žádoucí z hlediska ochrany životního prostředí, především vzhledem k jejich vysoké spotřebě energie a jiných zdrojů nebo například z technických důvodů, nesplnění přesnějších požadavků na ekodesign apod. Mohou tu být i problémy právní, které se týkají například odpovědnosti za vady na optovně použitém spotřebiči, protože není jasné, zda za optovně použitý spotřebič odpovídá původní výrobce nebo ten, kdo „optovně používaný“ spotřebič uvedl na trh.⁶

Asi nejefektivnějším způsobem nakládání s elektroodpadem se jeví jeho recyklace, přesněji jeho zpracování, které se provádí za účelem dekontaminace, demontáže, drcení apod.⁷, kdy jsou znovu využity vzácné kovy a další vhodné suroviny, které mohou nahradit primární suroviny a zároveň se předchází nebezpečí úniku toxických látek do životního prostředí. Využívání elektroodpadu přímo navazuje na zpečetěný odběr nebo oddělený sběr. Zákon o odpadech přímo stanoví, jaké procento hmotnosti výrobků rozdělených do skupin musí být optovně využito. Toto bude podrobněji rozebráno později v kapitole 4.

Dalším způsobem nakládání s odpadem je jeho energetické využití. Tím je míněno tepelné zpracování ve speciálních spalovnách. Bude se to týkat zejména elektroodpadu a jeho částí, které nejsou dále materiálově využitelné. Nejnevhodnějším způsobem nakládání s odpadem, tedy i s elektroodpadem je jeho odstranění, tedy uložení na skládku či spálení ve spalovně za účelem snížení objemu a nebezpečných vlastností (není zde energetické využití).⁸ Z výše uvedeného je zřejmé, že je to neefektivní způsob zneškodnění se tohoto druhu odpadu, a tudíž by měl být až krajním řešením.

1.3 Shrnutí

Ekologickou likvidaci elektroodpadu je třeba aktuálně řešit v souladu s politikou trvale udržitelného rozvoje. Proto je nutné vytvoření systému, který bude zabezpečovat

⁵ Odst. 20 OEEZ

⁶ ULVEROVÁ, Tereza. Optovně použití elektrozařízení. *Odpadové fórum*. 2011, ro. 2011, . 11. POLÁK, Miloš. Ještě jednou optovně použití. *Odpadové fórum*. 2011, ro. 2011, . 11.

⁷ § 37g OdpZ

⁸ Damohorský, M. a kol.: Právo životního prostředí, 3. vydání, C.H. Beck, Praha, 2010, str. 430

využití elektroodpadu šetrné k životnímu prostředí.

Definice pojmu „odpad“ a „elektroodpad“ vycházejí hlavně z mezinárodních a evropských smluv a předpisů. V zákoně o odpadech, který vychází ze směrnice OEEZ, je odpad vymezen jako „každá movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit“ a elektroodpad jako „elektrozařízení, které se stalo odpadem, včetně komponent, konstrukčních dílů a spotřebních dílů, které v tom okamžiku jsou součástí zařízení.“

Nakládání s elektroodpadem má svou hierarchii stanovenou také v OdpZ a to v ustanovení § 9a, který se vztahuje obecně na všechny druhy odpadů. Tato hierarchie má u elektroodpadů některá specifika, přičemž ne každý způsob nakládání je u elektroodpadů ideální. Nejlepší způsobem je jeho zpracování a následné využití. Preferované je opětovné použití u elektrozařízení, která jsou k tomu způsobilá, ale ani tento způsob není vždy vhodný vzhledem k dalším úskalím s tím spojeným. Nejnehodnějším způsobem je skládkování i spalování elektroodpadu, protože se jedná pouze o odstranění odpadu a nedochází k žádnému využití.

2. Vývoj a současné prameny právní úpravy

Problematika ochrany životního prostředí je v ČR konceptně řešena až necelá poslední třetina desetiletí. Od roku 1989 právní ochrana v této oblasti postoupila mílovými kroky. Velkou zásluhu má na tomto stavu i vznik Evropské unie a její závazné právní akty a celková snaha mezinárodních a nadnárodních organizací o ochranu přírody. S celkovým zhoršujícím se stavem životního prostředí, úbytkem zdrojů a v důsledku globálního oteplování se stává ochrana životního prostředí a využívání alternativních zdrojů prakticky nutností, pokud chceme zachovat životní prostředí i pro další generace. To se týká i úpravy nakládání s elektrozařízeními a elektroodpadem. I proto jsou postupně přijímány závazné akty EU, které mají ochranu životního prostředí zajistit i v rámci nakládání s elektroodpadem a které musí implementovat i ČR.

2.1 Vývoj právní úpravy v ČR

Před rokem 1989 se u nás o úpravu nakládání s odpady nedá mluvit téměř vůbec. Elektroodpad (pokud nebylo možné dané elektrozařízení opravit) končil na skládkách komunálního odpadu, někdy i v sbíracích surovinách. Po roce 1989 se ochran

životního prostředí dostalo nepoměrně více pozornosti a s tím se i začala vyvíjet úprava pro nakládání s odpady. Bylo zřízeno Ministerstvo životního prostředí, na celostátní úrovni Federální výbor pro životní prostředí, ochrana životního prostředí byla zakotvena v Listině základních práv a svobod a ve vztahu k odpadům byl přijat v roce 1991 zákon č. 238/1991 Sb., o odpadech, byť prozatím s pouhými 17 paragrafy a vedle něj i zákon č. 311/1991 Sb., o státní správě v odpadovém hospodářství a zákon č. 62/1992 Sb., o poplatcích za uložení odpadů. Spolu s dalšími prováděcími předpisy se stal tento zákon o odpadech základem pro další zákony o odpadech.

Od roku 1992 do roku 1998 zájem o životní prostředí značně upadl z politických i hospodářských důvodů.⁹ Ale přeci jen v roce 1997 vstoupil v účinnost nový zákon č. 125/1997 Sb., o odpadech. Ten byl již o něco málo podrobnější, ale stále výslovně neupravoval nakládání s elektrozařízeními a elektroodpadem. Vychází z nyní již zrušeného zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, který byl přijat zejména kvůli nutnosti implementace komunitární úpravy a i z toho důvodu je neustále novelizován.

Předchůdcem dnešní úpravy v OdpZ bylo nařízení vlády č. 31/1999 Sb., kterým se stanoví seznam výrobků a obalů, na něž se vztahuje povinnost zpečetění odběru, a podrobnosti nakládání s obaly, obalovými materiály a odpady z použitých výrobků a obalů, kde již byly alespoň uvedeny výbojky a zářivky. OdpZ nabývá účinnost za stavu, kdy se ještě skládkuje, spaluje nebo v malé míře regeneruje přes 90% elektroodpadu.¹⁰ Elektroodpad byl však podrobněji tímto zákonem upraven až jeho novelou č. 7/2005 Sb. a na ni navazujícími prováděcími vyhláškami, které implementovaly směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/95/ES o omezení používání některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních a 2002/96/ES o odpadních elektrických a elektronických zařízeních (dále jen „směrnice 2002/96/ES“). Cílem této novely byla prevence vzniku elektroodpadu, minimalizace elektroodpadu jako součásti netřídněho komunálního odpadu a zvýšení opatrného použití, recyklace a ostatních způsobů využití elektroodpadu.¹¹

Další velká novela OdpZ týkající se elektrozařízení a elektroodpadu byla přijata zákonem č. 184/2014 Sb., a to s účinností ke dni 1. října 2014. Byla přijata přibližně po

⁹ Damohorský, M. a kol.: Právo životního prostředí, 3. vydání, C.H. Beck, Praha, 2010, str.19, 427

¹⁰ ZELENÝ, Zdeněk. Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách. *Elektronický odpad: Stav evropské legislativy a situace v ČR*. 2002, č. 10.

¹¹ GRÜNEROVÁ, Markéta. Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách. *Nová právní úprava*. 2005, č. 11.

dvanácté vzhledem k faktu, že se jedná o transpozici směrnice 2012/19/EU (OEEZ), která měla proběhnout nejpozději 14. února 2014. S Českou republikou již bylo kvůli tomuto zpoždění zahájeno řízení o porušení Smlouvy o založení ES. Tato novela definuje oproti starému znění jinak výrobce elektrozařízení, rozšiřuje povinnosti posledních prodejců odebírat použitá elektrozařízení, navyšuje minimální úroveň dalšího využití elektroodpadu, zřizuje centrální registr míst způsobilého odběru elektrozařízení a zajišťuje v této hustotě míst způsobilého odběru elektrozařízení pocházejících z domácností.¹² Pro nakládání s EEZ má poměrně velký význam a v této práci se jí hojně zabývám. Zda tyto změny budou mít skutečně pozitivní vliv na množství vytvářeného elektroodpadu a elektrozařízení z domácností, však ukáže až čas.

Pravdou je, že nyní má OdpZ více než 35 novelizací a další se chystají.¹³ Kromě toho jsou tu také podzákonné právní předpisy, které stanoví podrobnosti nakládání s elektrickými a elektronickými zařízenými (EEZ) a jsou poměrně často měněny.¹⁴ Tento fakt svědčí o nepřehlednosti a nestálosti právní úpravy, snižuje se právní jistota a ztěžuje se orientace v problematice nejen pro běžného občana, ale i pro odbornou veřejnost.

Nově se chystá zákon o výrobcích s ukončenou životností.¹⁵ Ten bude upravovat mimo jiné i problematiku EEZ včetně solárních panelů a bude lex specialis k OdpZ. Má za cíl zprůhlednit celou problematiku a obsáhnout práva a povinnosti týkající se celého životního cyklu vybraných výrobků. Také má za úkol zajistit, aby česká legislativa naplnila směrnici OEEZ a dosáhlo se požadované úrovně sběru a potlačil se rast

¹² Elektronovela putuje k projednání prezidentovi R. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. 31. 07. 2014 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/news_140731_elektronovela

¹³ ZÁKON ze dne 15. května 2001 o odpadech a o změnách některých dalších zákonů. *Beck-online* [online]. 3. 6. 2015 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgayv6mjyguwtgny>

¹⁴ vyhláška č. 237/2002 Sb., o podrobnostech způsobu provedení způsobilého odběru, ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 352/2005 Sb., o nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady (dále jen „vyhláška“), vyhláška č. 178/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 352/2005 Sb., o podrobnostech nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady a o bližších podmínkách financování nakládání s nimi (vyhláška o nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady), ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 200/2014 Sb., kterou se mění vyhláška č. 352/2005 Sb., o podrobnostech nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady a o bližších podmínkách financování nakládání s nimi (vyhláška o nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady), ve znění pozdějších předpisů (účinnost této vyhlášky od 1. 10. 2014).

¹⁵ Vzniklý záměr zákona o výrobcích s ukončenou životností. *Úřad vlády ČR* [online]. 2.11.2014 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/kpl-detail?pid=KORN9QGMXNL6>

elektroodpadu.¹⁶ Zatím je nový zákon ve fázi v číselného záměru a byl poprvé připomínkově
řízením zaslán vládě ČR, takže na konkrétní návrh v paragrafovém znění si budeme
muset najít čas později, protože první jeho projednání a přijetí může dojít ještě k ad-
mání. Pro zpráhlednění problematiky by ale určitě vylenění zvláštního zákona
zabývajícího se konkrétními výrobky a jejich životním cyklem bylo přínosné.

2.2 Vývoj právní úpravy v rámci EU

Politika ochrany životního prostředí na poli Evropského společenství se zna-
intenzivněji vyvíjet od 70. let minulého století a v rámci této politiky se vyvíjela i
politika nakládání s elektroodpady. Základem se staly střednědobé strategické
dokumenty týkající se environmentální politiky, tzv. akční programy. První akční
program ochrany životního prostředí byl na úrovni tehdejšího Společenství přijat na
základě výsledků první celosvětové konference OSN o životním prostředí ve
Stockholmu v roce 1973. Stanovil zásady a priority ekologické politiky na následujících
pět let. Druhý akční program z roku 1977 na něj navazoval a spolu s ním stanovil
zásady ekologické politiky. Mimo jiné požaduje racionální využívání přírodních zdrojů.
Třetí akční program (1982) se zabýval principem prevence a nutností integrace
environmentální politiky do ostatních politik.¹⁷ Princip prevence je obecným principem,
který se uplatňuje i u elektroodpadů.

Velkým milníkem pro právo životního prostředí je Jednotný evropský akt, který
vstoupil v platnost roku 1987, a který reviduje Smlouvu o založení Evropského
hospodářského společenství a rozšiřuje jeho pravomoci. Kromě jiného stanovuje cíl
Společenství udržovat, chránit a zlepšovat kvalitu životního prostředí, přispívat
k ochraně lidského zdraví a zajišťovat šetrné a racionální využívání přírodních zdrojů.¹⁸
Tímto aktem se ochrana životního prostředí stala součástí primárního práva
Společenství. V téže roce následoval čtvrtý akční program, který přispěl k
informacím a implementaci norem životního prostředí.

¹⁶ V číselný záměr zákona o výrobcích s ukončenou životností. *Ministerstvo životního prostředí* [online].
2.11.2014 [cit. 2015-03-06]. Dostupné

z: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_141103_vz_vuz/\\$FILE/vecny_zamer.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_141103_vz_vuz/$FILE/vecny_zamer.pdf)

¹⁷ Damohorský, M. a kol.: *Právo životního prostředí*, 3. vydání, C.H. Beck, Praha, 2010, str. 11

¹⁸ Jednotný evropský akt. *Europa.eu* [online]. 26.10.2010 [cit. 2015-03-06]. Dostupné

z: http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_singleact_cs.htm

Z hlediska nakládání s elektroodpady je významnější Pátý akční program z roku 1993, jehož hlavním cílem je trvale udržitelný rozvoj a jedním z hlavních bodů je i předcházení vzniku odpadů, hospodaření s přírodními zdroji a péče o lidské zdraví a bezpečnost. To se samozřejmě netýká jen elektroodpadu, ale jisté snahy tu už existují. Důležitý význam z hlediska zakotvení práva životního prostředí do primárního práva má i Amsterdamská smlouva, ve které se změnila kompetence Rady a Evropského parlamentu v oblasti rozhodování o otázkách životního prostředí a do primárního práva byl zakotven princip trvale udržitelného rozvoje.¹⁹

Šestý akční program z roku 2001 je první závazný akční program. Byl přijat Radou a Evropským parlamentem a soustředil se na čtyři základní prioritní oblasti a to změnu klimatu, biologickou rozmanitost, životní prostředí a zdraví a udržitelné nakládání se zdroji a s odpadem. Co se týká nakládání se zdroji a s odpadem, cílem bylo omezit spotřebu zdrojů na snesitelnou úroveň pro životní prostředí a celkově zlepšit přístup k využívání zdrojů a snížit produkci odpadu do roku 2010 o 20 % (o 50 % do roku 2050).²⁰ V tomto ohledu byl tento program poměrně úspěšný. V České republice byl tento cíl splněn.²¹ Zatím poslední nyníjší Sedmý akční program Unie pro životní prostředí na období do roku 2020 přijatý v listopadu 2013 stanoví devět prioritních cílů ochrany životního prostředí. Jedním z hlavních cílů je lepší prosazování politiky životního prostředí. Účinně provádění předpisů týkajících se odpadů, elektroodpadů nevyjímaje, údajně má ušetřit Evropské unii až 72 miliard EUR ročně.²² Tento fakt by pro mnohé mohl být silnějším argumentem pro důsledné provádění předpisů jak samotná nutnost ochrany životního prostředí.

2.3 Současná právní úprava EU v pozadí úpravy ČR

¹⁹ Damohorský, M. a kol.: Právo životního prostředí, 3. vydání, C.H. Beck, Praha, 2010, str. 12

²⁰ Šestý akční program pro životní prostředí. *Europa.eu* [online]. 01.09.2011 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_singleact_cs.htm

²¹ Šestá hodnotící zpráva o plnění nařízení vlády č. 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky, za rok 2010. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. leden 2012 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/plneni_narizeni_vlady/\\$FILE/OODP-Sesta_hodnotici_zprava_POH_CR_2010-](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/plneni_narizeni_vlady/$FILE/OODP-Sesta_hodnotici_zprava_POH_CR_2010-)

²² Ode dneška do roku 2020: nový akční program EU pro životní prostředí. *Generální ředitelství pro životní prostředí Evropské komise* [online]. 29/04/2014 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/environment/news/efe/articles/2014/04/article_20140429_02_cs.htm

Jak jsem již zmínila, na právní úpravu českého odpadového hospodářství má značný vliv Evropská unie, respektive díve Evropské spole enství, a její akty. Reaguje na n OdpZ i svými etnými novelami. Nejd ležit jšími evropskými akty, které ovlivnily nakládání s elektroza ízeními a odpady z nich jsou sm rnice Evropského parlamentu a Rady. Rámcová sm rnice . 98/2008 o odpadech a o zrušení n kterých sm rnic a na ízení . 1013/2006 o p oprav odpad se vztahují i na elektroodpad.

Sm rnice 2009/125/ES o stanovení rámce pro ur ení požadavk na ekodesign výrobk spojených se spot ebou energie, která byla implementována zákonem . 318/2012 Sb. (novela zákona . 406/2000 Sb. o hospoda ení energií), obsahuje nutná opat ení na zlepšení vlivu výrobku na životní prost edí již p i jeho samotné výrob .²³ Další sm rnice 2011/65/EU (p epracovaná ze sm rnice 2002/95/ES) o omezení používání n kterých nebezpe ných látek v elektrických a elektronických za ízeních (neboli RoHS) byla implementována do zákona . 22/1997 Sb. o technických požadavcích na výrobky, resp. do Na ízení vlády . 481/2012 Sb. o omezení používání n kterých nebezpe ných látek v elektrických a elektronických za ízeních.²⁴ Cílem je p isp t k ochran lidského zdraví a životního prost edí v etn environmentáln šetrného využití a zneškodn ní odpadních elektrických a elektronických za ízení.²⁵ Vzhledem k právní úprav nakládání s elektroza ízeními a odpady z nich je asi druhou nejvýznamn jší sm rnicí.

Nejd ležit jší je sm rnice OEEZ. Byla p epracována z p vodní sm rnice 2002/96/ES se stejným názvem z dvodu n kolika podstatných zm n a kv li její v tší srozumitelnosti a p ehlednosti. OEEZ z roku 2002 byla transponována do naší legislativy již zmín nou novelou zákona . 185/2001 Sb. o odpadech . 7/2005 Sb. Jejím cílem bylo dosáhnout toho, aby se vyráb la pouze taková EEZ, která mohou být op tovn použita a která mohou být snadno recyklována a neobsahují nebezpe né látky. Tato sm rnice ješt byla m n na sm rnicí . 2003/108/ES.

²³ Záv re ná zpráva o hodnocení dopad regulace podle obecných zásad - RIA. *HOSPODÁ SKÁ KOMORA ESKE REPUBLIKY* [online]. © 2013 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <http://www.komora.cz/download.aspx?dontparse=true&FileID=5114>

²⁴ Omezení používání n kterých nebezpe ných látek v elektroza ízeních. *Elektrowin* [online]. © 2011 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <http://www.elektrowin.cz/cs/vyrobci-a-dovozci/povinnosti-vyrobce/omezeni-pouzivani-nekterych-nebezpecnych-latek-v-elektrozariadenich.html>

²⁵ SM RNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2011/65/EU ze dne 8. ervna 2011 o omezení používání n kterých nebezpe ných látek v elektrických a elektronických za ízeních. *EUR-lex* [online]. 1.7.2011 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:174:0088:0110:CS:PDF>

Pracované nové znění směrnice OEEZ z roku 2012 má za cíl rozšíření pravidel na všechna EEZ, nové nastavení kontrolních mechanismů, což se týká označení výrobků a kromě jiného i lepší provázanost s ostatními předpisy Evropské unie. Také nastavuje vyšší cíle sběru elektrozařízení. Pro ČR to znamená vybírat od 1. 1. 2016 více než 40 % průměrné hmotnosti elektrozařízení uvedených na trh v předšlých letech, místo nyníjších 4 kg na osobu (hranici 4 kg na osobu byla ČR jako jediná ze zemí přistoupivších do EU v roce 2004 schopna v roce 2008 naplnit).²⁶ Toto množství se musí postupně zvyšovat. Dále jsou stanoveny požadavky na využití EEZ opatření v procentech.²⁷ Nová směrnice OEEZ se promítla do naší legislativy až říjnovou novelou č. 184/2014 Sb. OdpZ a má značný vliv i na připravovaný zákon o výrobcích s ukončenou životností. Důležité je nebyť nutnosti implementace směrnice a případných sankcí za nedodržení závazků vyplývajících pro náš stát ze Smluv, v České republice bychom na komplexní úpravu nakládání s EEZ pravděpodobně nikdy nedošli.

2.4 Shrnutí

V ČR se téma životního prostředí řeší ve větší míře až po roce 1989, kdy vzniká jeho komplexnější ochrana i na ústavní úrovni. Dříve se o ochraně přírody v ČR téměř nemluví, natož o speciálním nakládání s elektroodpadem. Po revoluci zde vzniká Ministerstvo životního prostředí (dále jen „MŽP“) a s ním velký zájem o ekologii. V roce 1991 vzniká první zákon o odpadech, ale první zmínka o nakládání s elektroodpady se objevuje až ve vyhlášce č. 31/1999 Sb., která řeší také nakládání se zářivkami a výbojkami. Nový zákon o odpadech byl přijat v roce 2001 pod číslem 185/2001 Sb., úprava nakládání s EEZ se zde ale objevila až s novelou č. 7/2005 Sb., která implementovala směrnici 2002/96/ES o elektroodpadech. Účelem této novely byla prevence vzniku elektroodpadu, minimalizace elektroodpadu a zvýšení opatření pro využití a využití elektroodpadu.

²⁶ ŠP ČR, Jaroslav. Odpadní elektrická a elektronická zařízení: HODNOCENÍ ŽIVOTNÍHO CYKLU ELEKTROZAŘÍZENÍ A ODDĚLENÉHO SBĚRU ELEKTROODPADU. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. České ekologické manažerské centrum, 2009, č. 11.

²⁷ HODNOCENÍ DOPADU REGULACE K VYKONÁNÍ ZÁKONA O VÝROBCÍCH S UKONČENOU ŽIVOTNOSTÍ. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. 2014 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_141103_vz_vuz/\\$FILE/hodnoceni_dopadu_regulace.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_141103_vz_vuz/$FILE/hodnoceni_dopadu_regulace.pdf)

Další velká novela týkající se elektrozařízení a elektroodpadu byla přijata zákonem č. 184/2014 Sb. Jedná se o implementaci směrnice OEEZ (2012/19/EU). Tato novela definuje odlišně od staré úpravy výrobce elektrozařízení, rozšiřuje povinnosti posledních prodejců, navyšuje minimální úroveň dalšího využití elektroodpadu, zřizuje centrální registr míst způsobilého odběru elektrozařízení a zajišťuje v této hustotu míst způsobilého odběru.

Momentálně se chystá zákon o výrobcích s ukončenou životností. Ten bude upravovat také problematiku EEZ v fotovoltaických panelech a bude speciálním zákonem k OdpZ. Má zpřehlednit celou problematiku a obsáhnout práva a povinnosti týkající se EEZ. Také má naplnit úkoly stanovené ve směrnici OEEZ. Zatím je nový zákon pouze ve fázi věcného záměru.

Na poli Evropského společenství se od 70. let 20. století vytvářejí nezávazné akční plány, které mají za úkol stanovit základní rámec pro ochranu životního prostředí a mají vliv i na nakládání s odpady. Šestý akční program z roku 2001 je prvním závazným programem. Poslední sedmý akční program z listopadu 2013 je koncipován do roku 2020.

Evropská unie ovlivňuje český právní řád především povinnostmi implementace jejich aktů. Právě směrnice EU stojí za tím, že je nakládání s elektroodpadem zakotveno v našem OdpZ. Již byly zmíněny obě hlavní směrnice týkající se elektroodpadu, tedy směrnice 2002/96/ES a směrnice OEEZ, která ji nahradila. Další podstatné akty týkající se elektroodpadu jsou směrnice RoHS, směrnice 2009/125/ES o stanovení rámce pro určení požadavků na ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie a rámcová směrnice č. 98/2008 o odpadech a o zrušení některých směrnic a nařízení č. 1013/2006 o přepravě odpadů. Spolu s dalšími akty upravují poměrně komplexní systém nakládání s elektroodpady od jejich vzniku až po jejich konečné odstranění. Český právní řád tuto úpravu přejímá, i když u směrnice OEEZ se tak stalo se zpožděním.

3. Odpovědnost subjektů nakládajících s elektrozařízením

Nakládání s EEZ, jeho úprava, opouštěné využití, zpracování i odstranění jsou činnosti, které potřebují určitou specializaci vzhledem k povaze těchto zařízení. Obsah nebezpečných látek v kombinaci s obsahem drahých kovů by špatným zacházením neodborného subjektu mohl způsobit škody na životním prostředí i lidském zdraví.

Proto zákon stanoví jednotlivým subjektům, a už se jedná o výrobce, konečné prodejce, zpracovatele a další, práva a povinnosti, které zajišťují ochranu životního prostředí, zdraví pracovníků i konečných uživatelů.

Tyto subjekty společně vytvářejí systém pro nakládání s EEZ, který zajišťuje uvádění elektrozařízení na trh, jeho zpětný odběr, zpracování a odstranění s co možná nejefektivnějším využitím surovin a minimálními škodlivými vlivy. Právní úprava týkající se odpovědnosti subjektů nakládajících s EEZ obsažená v OdpZ vychází ze směrnice 2011/65/EU (RoHS) a OEEZ. De lege ferenda by úprava nakládání s EEZ měla existovat samostatně a OdpZ by měl být lex generalis k zákonu o výrobcích s ukončenou životností.²⁸ Tato kapitola je zaměřena na odpovědnost jednotlivých subjektů nakládajících s EEZ a elektroodpady a na jejich povinnosti vůči konečným uživatelům.

3.1 členové domácnosti jako kvazipovodci elektroodpadu

Fyzická osoba jako člen domácnosti jako taková nemůže být sama povodcem odpadu, a koliv je první, kdo může ovlivnit, kolik nebezpečných látek z elektroodpadu se dostane do životního prostředí. Povodcem odpadu podle OdpZ může být pouze „*právnícká osoba nebo fyzická osoba oprávněná k podnikání za splnění dalších podmínek, a dále obec od okamžiku, kdy nepodnikající fyzická osoba odpad odloží na místo k tomu určeném. Obec se současně stane vlastníkem tohoto odpadu.*“²⁹

Nemůžeme tudíž mluvit o členu domácnosti tedy konečném uživateli elektrozařízení jako o povodci odpadu, ale přeci jen je tady spojitost s domácností a produkcí odpadu z něj, a koliv se spotřebič stává odpadem až přejitím vlastnického práva na zpracovatele. Díváme se o odpad nejedná, a koliv byla EEZ předána na místo k tomu určené, tedy místa zpětného odběru. Elektroodpad má totiž jiný režim, který popíšeme později.

Konečným uživatelem je dle OdpZ „*právnícká nebo fyzická osoba užívající výrobek, na který se vztahuje povinnost zpětného odběru, před ukončením jeho*

²⁸ Včetně záměrů zákona o výrobcích s ukončenou životností. Ministerstvo životního prostředí [online]. 2.11.2014 [cit. 2015-03-06]. Dostupné

z: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_141103_vz_vuz/\\$FILE/vecny_zamer.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_141103_vz_vuz/$FILE/vecny_zamer.pdf)

²⁹ § 4 odst. 1 písm. w) OdpZ

životnosti, před jeho odevzdáním do místa způsobilého odběru nebo oddělení sběru“.³⁰ OdpZ tedy za konečné uživatele označuje jak fyzické osoby nepodnikající, tak fyzické osoby podnikající a právnické osoby. Fyzické osoby nepodnikající ale nemohou být povodci odpadů. Takže každý konečný uživatel nebude povodcem, tím bude pouze takový konečný uživatel, který zároveň není spotřebitelem.³¹ Můžeme tak mluvit o fyzické osobě jako o kvazipovodci elektroodpadu. OdpZ však místo elektroodpadu používá výraz „elektrozařízení pocházející z domácností“, které definuje jako „použité elektrozařízení pocházející z domácností nebo svým charakterem a množstvím jemu podobný elektroodpad od právnických osob a fyzických osob oprávněných k podnikání, o elektrozařízení se jedná vždy, je-li elektrozařízení možné použít jak v domácnostech, tak i jinými konečnými uživateli.“ Tyto vysloužilé výrobky se nacházejí v jiném právním režimu, než vysloužilé výrobky označované jako elektroodpad.³²

Elektrozařízení pocházející z domácností má být získáváno způsobilým odběrem na místech k tomu určených. Způsobilý odběr elektrozařízení je „odebírání použitých elektrozařízení pocházejících z domácností od konečných uživatelů bez nároku na úplatu v místě způsobilého odběru nebo v místě prodeje nebo dodávky nového elektrozařízení posledním prodejcem i v jeho bezprostřední blízkosti.“³³ Tato místa určuje výrobce nebo kolektivní systém. Způsobilý odběr musí být tedy pro elektrozařízení pocházející z domácností bezplatný, financování zajišťuje ex lege také výrobce elektrozařízení. Ten tak může initiativně samostatně, nebo prostřednictvím kolektivních systémů. O místech způsobilého odběru musí konečný uživatel informovat poslední prodejce. V praxi se jedná o sběrné dvory, které mají smlouvu s výrobcem i kolektivním systémem, červené i zelené kontejnery na drobná elektrozařízení (barva záleží na kolektivním systému, který sběr zajišťuje) a prodejny elektrospotřebičů, případně i přenosný mobilní sběr.

Jedná-li se o velké elektrospotřebiče, většina domácností využívá možnost vyměnit starý spotřebič za nový při jeho nákupu, fakticky převážně tak, že si prodejce odveze spotřebič přímo z domácnosti a doručí nového výrobku. V případě dodání zboží prostřednictvím dopravce není dopravce oprávněn úhradou náklady na způsobilý

³⁰ § 4 odst. 2 písm. e) OdpZ

³¹ § 37o OdpZ

³² KVÍTEK, Jiří. Evidujeme elektroodpady nebo elektrozařízení?. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. České ekologické manažerské centrum, 2008, s. 11.

³³ § 37g písm. g) OdpZ

odbor výrobku v místě dodávky.³⁴ Tato možnost vyplývá z § 37k odst. 4 písm. a OdpZ, kde je stanoveno, že poslední prodejce musí umožnit konečnému uživateli při nákupu elektrozařízení bezplatně odevzdat ke zpětnému odběru použité elektrozařízení v místě prodeje nebo dodávky nového elektrozařízení.³⁵ Dříve se stávalo, že si dopravce útoval útočnou částku za odvoz vysloužilého elektrozařízení. Dnes je již po úpravě OdpZ dané pravidlo všeobecně vykládáno tak, že se nesmí útovat za odvoz nic, pokud se jedná o kus za kus, tedy například lednice za lednici, na jejich velikostech nezáleží.³⁶

Sbírčné dvory jsou často vzdálenější než prodejny elektrospotřebičů a pro konečné uživatele je tudíž tento způsob odevzdání v těchto EEZ pohodlnější³⁷. U malých spotřebičů jsou postupně od roku 2007 využívány kontejnery na drobná elektrozařízení a baterie. Jedná se o sbírčné nádoby v podobě stacionárních kontejnerů, které jsou zabezpečeny před vniknutím.³⁸ Před tímto rokem v těchto drobného elektrozařízení končila v komunálním odpadu, což není v souladu se zákonem. Sankce za odložení elektrozařízení mimo místa k tomu určená nebo mimo místa jejich zpětného odběru může být uložena obecním úřadem až do výše 20 000 Kč.³⁹ Hlavní a nejdůležitější povinností fyzických osob jako kvaziproducentů elektroodpadu tak je odložit vysloužilé elektrozařízení na určené místo. Vymahatelnost této povinnosti, zvláště u drobných zařízeních je značně ztížena vzhledem k tomu, že v praxi nikdo neprovádí kontroly složení komunálního odpadu domácností, což není ani dost dobře možné vzhledem ke kapacitě obecních úřadů. Samotné dokazování, kdo do popelnice odhodil elektrozařízení, by bylo poměrně náročné a tudíž i sankce za neodložení na určené místo je ve výsledku nevymahatelná. U těchto spotřebičů už může mít nějaký význam, pokud se jedná o velké skládky. Tady je v těchto pravděpodobnost, že se vyskytne svědek přímo obecní policie přímo pachatele nebo postupku při inu, ale i takové případy budou v praxi velice

³⁴ NEJŠTĚJŠÍ DOTAZY TÝKAJÍCÍ SE NAKLÁDÁNÍ S ELEKTROZAŘIZENÍMI A ELEKTROODPADY. *Moravskoslezský kraj: Informační systém životního prostředí* [online]. © 2015 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <http://iszp.kr-moravskoslezsky.cz/cz/odpady/elektroodpad/nejcastejsi-dotazy-tykajici-se-nakladani-s-elektrozariadenimi-a-elektroodpady-50/>

³⁵ § 37k odst. 4 písm. a) OdpZ

³⁶ MŽP – telefonická konzultace s Ing. Vávrou

³⁷ Lidé preferují prodejny elektro, supermarkety a úřady. In: *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. Praha: České ekologické manažerské centrum, 2009, s. 16. ISSN 1212-7779.

³⁸ červené kontejnery: O projektu. *Asekol* [online]. © 2015 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <http://www.cervenekontejnery.cz/o-projektu/>

³⁹ § 69 odst. 1 písm. b) OdpZ

o jediné. ⁴⁰ Účinnější než kontroly je však osvěta a informovanost domácností.

Existuje více možností, jak motivovat kvaziproducenta elektroodpadu k ekologickému chování. Jednou z nich je finanční motivace, což vyplývá i ze směrnice OEEZ a to buď systémem primárních odměn za odevzdání vysloužilého zařízení, nebo například úlevami na místních poplatcích. Pokud budou občané správně informováni a motivováni a pokud budou sbírat místa snadno dosažitelná, tídní elektrozařízení z domácností se stane běžnou součástí všedního života. ⁴¹ Vzhledem k zvyšujícímu se podílu vytídní elektroodpadu a elektrozařízení pocházejících z domácností lze říci, že ČR je na dobré cestě.

3.2 Původce elektroodpadu

Původcem odpadu obecně, tedy i elektroodpadu může být podle OdpZ jen právnická osoba a podnikající fyzická osoba, při jejichž činnosti vznikají odpady nebo které provádějí úpravu odpadu nebo jiné činnosti, které mají povahu i vlastnosti odpadu. ⁴² Takže konečný uživatel, který není spotřebitelem, je původcem odpadu, protože původcem je právnická osoba nebo fyzická osoba podnikající a na tuto osobu se vztahuje povinnost oddělení sběru elektroodpadu. ⁴³ Odděleným sběrem elektroodpadu je tedy odebrání použitých elektrozařízení nepocházejících z domácností od konečných uživatelů v místě oddělení sběru. ⁴⁴ Oddělený sběr se týká jen EEZ, která souvisejí s podnikáním, nepjde tak o počítače, ledničky, ale například skladovací skartovače. ⁴⁵ Co se týká zprávného odběru elektrozařízení, tak zákonodárce v současnosti, kdo je původcem tohoto odpadu. Elektrozařízení pocházející z domácností se stávají odpadem ve chvíli, kdy jsou předána osobě oprávněné k jejich využití nebo odstranění. ⁴⁶ Jde tedy o odpad až v okamžiku předání zpracovateli. Otázkou je, kdo je původcem tohoto odpadu. Původcovství u odpadu, který byl oprávněnou osobou jako vysloužilé elektrozařízení pocházející z domácností převzatý k využití nebo

⁴⁰ ÚM Praha 10 – telefonická konzultace, referát ochrany přírody a odpad

⁴¹ HUDÁKOVÁ, V. a. Návrh novely zákona o odpadech k elektroodpadu a její sledky. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. České ekologické manažerské centrum, 2004, č. 9.

⁴² § 4 odst. 1 písm. w) OdpZ

⁴³ § 37o OdpZ

⁴⁴ § 37g písm. h) OdpZ

⁴⁵ IŽP – telefonická konzultace s odborem odpad

⁴⁶ § 38 odst. 8 OdpZ

k odstranění OdpZ v bec neur uje. P vodce odpadu zde není ur en vzhledem ke složitému procesu nakládání se za ízeními pocházejícími z domácností. Než se dostane ke zpracovateli, je tu více osob, které by mohly být ur eny jako p vodci, ale už by pro n z tohoto statusu p vodce vyplývalo mnoho povinností. Momentáln není ur ené, kdo je p vodcem odpadu vzniklého z elektroza ízení pocházejících z domácností.⁴⁷ P vodce i oprávn ná osoba (každá osoba, která je oprávn na k nakládání s odpady podle OdpZ nebo podle zvláštních právních p edpis ⁴⁸) jsou povinni odpad za adit podle Katalogu odpad . Ten stanoví Ministerstvo životního prost edí provád cím právním p edpisem dle OdpZ.⁴⁹ Pokud právnická osoba nebo fyzická osoba podnikající neza adí odpad podle Katalogu odpad , hrozí jí sankce až do výše 10 milion K .⁵⁰ Odpady z elektrického a elektronického za ízení jsou zde za azeny ve skupin 16 jako odpady jinak neur ené.

Obecn jsou elektroodpady rozd leny dle OdpZ do deseti skupin, které jsou uvedeny v p íloze . 7 tohoto zákona. Toto rozd lení má význam p i pln ní podmínek dle OdpZ, p edevším pro evidenci elektroza ízení. Nyní se díl 8 OdpZ vztahuje jen na elektroza ízení, která spadají do n které ze skupin uvedených v p íloze . 7. Od 15. srpna 2018 se již bude vztahovat na všechna elektroza ízení (až na zákonné výjimky)⁵¹, p i emž od tohoto data se zm ní i skupiny samotné.

P i sb ru elektroza ízení je d ležitá jejich kompletnost. Pokud jsou EEZ nekompletní, stávají se z nich mnohdy nebezpe né odpady, které vyžadují speciální nakládání s nimi.⁵² Proto se i bezplatný zp tný odb r EEZ vztahuje jen na kompletní EEZ. Nekompletním elektroza ízením je elektroza ízení bez technologických ástí, které jsou podstatné pro jeho klasifikaci.⁵³ Tedy neznamená to, že chyb ící knoflík u sporáku i madlo u lednice je nekompletní elektroza ízení, ale o nekompletní elektroza ízení se nebude jednat ani tehdy, pokud za ízení bude zbaveno nap íklad

⁴⁷ MŽP – telefonická konzultace s Ing. Vávrou

⁴⁸ § 4 odst. 1 písm. x) OdpZ

⁴⁹ Vyhláška MŽP . 381/2001 Sb., kterou se stanoví Katalog odpad , Seznam nebezpe ných odpad a seznamy odpad a stát pro ú ely vývozu, dovozu a tranzitu odpad a postup p i ud lování souhlasu k vývozu, dovozu a tranzitu odpad (Katalog odpad)

⁵⁰ § 66 odst. 3 písm. a) OdpZ

⁵¹ § 37f odst. 4, 5 OdpZ

⁵² Nebezpe né látky v elektrospot ebích. *Elektrowin* [online]. © 2011 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z:<http://www.elektrowin.cz/cs/verejnost-a-spotrebitele/proc-je-nutne-recyklovat/-nebezpecne-latky-v-elektrospotrebicich.html>

⁵³ § 37k odst. 8 OdpZ

snadno zpen žitelných velkých kovových částí, z nichž se financuje odstranění těchto dalších, o které nikdo nestojí. Nekompletní elektrozařízení musí postrádat prvky, které umožní jeho klasifikaci. V praxi by to mělo znamenat, že není vůbec možné určit, do jaké skupiny dle přílohy č. 7 OdpZ dané elektrozařízení spadá. Pokud tedy například není poznat, zda se jedná o ledničku, pračku či televizi, jedná se o nekompletní elektrozařízení, pokud je to možné rozlišit, měl by systém zpracování tohoto elektrozařízení převzít.⁵⁴ Nekompletní elektrozařízení by mělo být odevzdáno jako běžný nebo dokonce nebezpečný odpad na místa k tomu určená, tedy do odpadového systému obce, která pak likvidaci takového zařízení financuje hlavně z místních poplatků za odpady.⁵⁵

Povinnosti povodce odpadů obecně jsou uvedeny v § 16 OdpZ. Zvláštní úpravu týkající se pouze povodce elektroodpadů OdpZ neobsahuje.

3.3 Odpovědnost výrobce elektrozařízení

Výrobce elektrozařízení je nejdůležitějším subjektem při celkovém nakládání s EEZ. Jeho povinnosti začínají při samotném designování výrobku a končí až jeho zpracováním a zneškodněním. Výrobcem se rozumí právnická osoba či fyzická osoba oprávněná k podnikání v ČR, která pod vlastní značkou vyrábí a uvádí elektrozařízení na trh nebo prodává pod vlastní značkou elektrozařízení vyrobená jiným subjektem nebo uvádí na trh elektrozařízení nabytá z jiného státu a je usazena v ČR nebo také osoba prodávající elektrozařízení na dálku (tedy i internetový prodejce) přímo konečným uživateli z jiného státu, kde je usazena.⁵⁶ Za osobu usazenou v ČR se považuje osoba se sídlem na území ČR a každá osoba, která zde vykonává stálou hospodářskou činnost.

Obecná odpovědnost výrobce vychází z principu „znečišovateli platí“. Tato odpovědnost platí od výroby až po odstranění EEZ a nazývá se jako rozšířená

⁵⁴ MŽP – telefonická konzultace s Ing. Vávrou

⁵⁵ Např. DRAHOVZAL, Pavel. Kompletnost a nekompletnost elektrozařízení, aneb co dál s výkupnami?. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. České ekologické manažerské centrum, 2012, č. 5., Nebezpečné látky v elektrospotřebičích. *Elektrowin* [online]. © 2011 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <http://www.elektrowin.cz/cs/verejnost-a-spotrebitele/proc-je-nutne-recyklovat-/nebezpecne-latky-v-elektrospotrebicich.html>

⁵⁶ § 37g písm. e) OdpZ

odpov dnost výrobce (EPR – Extended Producer Responsibility).⁵⁷ OECD ji definovala jako „politický princip, jehož úkolem je podporovat snižování negativního dopadu výrobních systémů na životní prostředí v celém jejich životním cyklu tím, že odpovědnost výrobce produktu bude rozšířena do různých částí životního cyklu, speciálně pak na odběr, recyklaci a závěrečné zneškodnění produktu.“⁵⁸ Z toho vyplývá, že výrobce je povinen zajistit zpětný odběr, oddělení sběr, využití a odstranění vysloužilých EEZ co možná nejefektivněji.

Rozšířenou odpovědnost výrobce zavedla do práva EU rámcová směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) . 98/2008 ze dne 19. listopadu 2008 o odpadech a o zrušení n kterých sm rnic (dále jen sm rnice . 98/2008). Tato odpovědnost se netýká pouze výrobce elektrozařízení, ale obecně všech fyzických nebo právnických osob, které profesionálně vyvíjejí, vyrábějí, zpracovávají, upravují, prodávají nebo dovážejí výrobky. Zavedení této odpovědnosti má být prostředkem na podporu navrhování a výroby zboží, který bere v potaz a zjednodušuje účinné využívání zdrojů po celou dobu životního cyklu zboží, aniž by to ohrozilo volný pohyb zboží na vnitřním trhu. Směrnice . 98/2008 zmocňuje členské státy k zavedení opatření ve vztahu k výrobce m s cílem posílit předcházení vzniku odpadů, jejich opětovné použití, recyklaci a jiné využití odpadů.⁵⁹

OdpZ na výrobce klade nejvyšší nároky, protože právní rozhoduje, z čeho se výrobek bude skládat a jestli se bude moci dále využít či recyklovat. Na něm záleží, jakou budou mít EEZ životnost, kolik spotřebují energie, vody či jiných zdrojů a jak budou ovlivňovat zdraví osob a životní prostředí. Výrobce tedy již od začátku musí mít na zřeteli odpovědnost za celý životní cyklus výrobku a musí počítat i s odpovědností za jeho ekologické odstranění, tím má na mysli i zajištění financí pro tento účel. To vše je upraveno v části čtvrté, hlava II, dílu 8 OdpZ, který přebírá evropskou úpravu jak směrnice . 98/2008, tak směrnic 2002/96/ES a OEEZ.

Základní povinnosti výrobce jsou uvedeny v § 37h OdpZ. Stanovené povinnosti m že výrobce plnit samostatně nebo společně s jinými výrobci. Nově je zavedena

⁵⁷ Odpovědnost výrobce a spotřebitele v oblasti zpětného odběru elektrozařízení. *Elektro: časopis pro elektrotechniku* [online]. © 2015 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: http://www.odbornecasopisy.cz/index.php?id_document=39647

⁵⁸ Waiting for Delivery, International Coalition for Sustainable Production and Consumption (publikováno v r. 1992 na Summitu Země)

⁵⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) . 98/2008 ze dne 19. listopadu 2008 o odpadech a o zrušení n kterých sm rnic

povinnost vedení evidence toku zpřítomněných odebraných elektrozařízení a zpřítomněného elektroodpadu ve stanoveném rozsahu.

Po vzoru zákona č. 477/2001 Sb., o obalech jsou v § 37i OdpZ stanovena pravidla pro vytváření a aktualizaci Seznamu výrobců a dovozců elektrozařízení. Výrobce musí podat návrh na zápis do Seznamu výrobců elektrozařízení v daném rozsahu. Tuto povinnost může mít místo výrobce pověřený zástupce, kterého si určí. Návrh na zápis do Seznamu se podává ministerstvu k rozhodnutí do 60 dnů od vzniku povinnosti. Rozsah údajů vkládaných do Seznamu je nově upraven v souladu s čl. 16 směrnice OEEZ. Omezily se na které požadavky, které byly neopodstatněné a výrobce tak musí uvádět jen údaje uvedené v § 37i odst. 3 OdpZ.⁶⁰ Do Seznamu se zapisuje i provozovatel kolektivního systému.⁶¹ Tento seznam je veřejně přístupný na stránkách Ministerstva životního prostředí.

Úprava v § 37j OdpZ týkající se uvádění elektrozařízení na trh stanoví povinnosti výrobců elektrozařízení a osobám nesoucím odpovědnost výrobce, tedy nově i zmíněným pověřeným zástupcem.⁶² (Pověřený zástupce odpovídá za plnění povinností zahraničního výrobce nebo jiné osoby uvádějící elektrozařízení na trh v souladu s povinnostmi výrobce. Může jím být pouze právnická osoba nebo fyzická osoba podnikající.⁶³) Zajistit, aby výrobek splňoval požadavky směrnice, musí tedy výrobce. Tato úprava vychází z článku 4 OEEZ, který odkazuje na směrnici 2009/125/ES a zdůrazňuje požadavky na ekodesign výrobku, který musí být koncipován tak, aby mohlo dojít k optimálnímu použití a zpracování v souladu s právními předpisy. Úprava v § 37j OdpZ rozšiřuje povinnosti výrobce, které jsou obecně stanoveny v § 10 odst. 2 OdpZ vzhledem k EEZ. Nejen že má omezit vznik nevyužitelných a nebezpečných odpadů, ale také musí zajistit soulad návrhu a provedení elektrozařízení s technickými požadavky a požadavky na ekodesign.⁶⁴

Samotný pojem uvedení výrobku na trh je definován v zákoně č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů jako „dodání výrobku na trh v rámci obchodní činnosti, kterým se rozumí prodeje nebo nabídnutí k prodeji výrobku nebo převod vlastnického práva výrobku za úplatu“.

⁶⁰ § 37i OdpZ

⁶¹ Viz kapitola 4.2.3. Plnění povinností prostřednictvím kolektivních systémů

⁶² § 37j odst. 3 OdpZ

⁶³ § 37q OdpZ

⁶⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 184/2014 Sb.

distribuce, používání nebo spotřeba na trhu Evropské unie.“⁶⁵ Pro účely odpadového hospodářství však má OdpZ vlastní definici uvedení výrobku na trh, která byla uzákoněna až novelou č. 314/2006 Sb. a to v § 4 odst. 2 písm. a), kde ho vymezuje jako „první úplatné nebo bezúplatné předání výrobku jiné osobě v České republice jeho výrobcem nebo osobou, která jej nabyla z jiné členské země Evropské unie. Za uvedení na trh se považuje též dovoz výrobku“. Před zmíněnou novelou byla používána obecná definice ze zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů. OdpZ má vlastní definici uvedení výrobku na trh v ČR, protože v souvislosti se vstupem ČR do EU bylo třeba vymezit tento pojem vzhledem k OdpZ tak, aby mohly být stanoveny povinnosti způsobného odběru použitých výrobků konkrétně pouze k osobám trvale podnikajícím v ČR, což definice v zákoně č. 22/1997 Sb. neumožňovala.⁶⁶

Velmi strohou definicí pojmu uvedení na trh obsahuje směrnice OEEZ, z které OdpZ vychází. Podle jejího článku 3 odst. 1 písm. k) se uvedením na trh rozumí „první profesionální dodání výrobku na trh na území členského státu“.

Výrobce musí na EEZ vyznačit, že bylo uvedeno na trh po datu 13. 8. 2005. Toto datum je důležité, protože všechny výrobky uvedené na trh dříve se považují za historická elektrozařízení. To má význam z hlediska financování jejich odstranění, neboť se budou v novát v kapitole 5. Jakým způsobem výrobce musí vyznačit na zařízení, že bylo uvedeno na trh po daném datu, stanoví vyhláška č. 352/2005 Sb., o podrobnostech nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady a o bližších podmínkách financování nakládání s nimi (dále jen „vyhláška č. 352/2005 Sb.“) v ustanovení § 8.

Další důležité povinností výrobce je zřízení míst způsobného odběru pro EEZ pocházející z domácností a zajištění způsobného odběru EEZ a odděleného sběru elektroodpadu. Musí vytvořit systém pro zpracování elektroodpadu za použití nejlepších dostupných technik a poskytnout zpracovatelům veškeré nutné informace. Dále má povinnost zřídit systém, který bude zajišťovat využívání elektroodpadu ve stanoveném minimálním rozsahu, financovat způsobný odběr, využití, zpracování a odstranění elektrozařízení pocházejících z domácností a vytvořit systém pro nakládání

⁶⁵ § 2b zákona č. 22/1997 Sb. o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů

⁶⁶ Dodatková zpráva k zákonu č. 314/2006 Sb.

s historickými EEZ pocházejícími z domácností.⁶⁷ Na které povinnosti výrobce, které se týkají zpětného odběru a oddělení sběru, mohou být zajišťovány kolektivními systémy v rámci kolektivního plnění, které rozebírám dále v kapitole 4.

Povinnosti výrobce má také i ta osoba, která v rámci své podnikatelské činnosti prodává elektrozařízení nepocházející od výrobců zapsaných v Seznamu výrobců.⁶⁸

Mimo jiné musí být výrobek také označen dle zákona, aby uživatel věděl, jak s ním nakládat a že nepatří do komunálního odpadu.⁶⁹ Tento symbol má podobu přeškrtnutého kontejneru. Výrobce navíc nese největší díl odpovědnosti za jím vyrobená EEZ. Jsou zde ale i další osoby, bez kterých by systém nemohl fungovat. Už zde byli zmíněni samotní uživatelé, kteří silně ovlivní osud vysloužilých elektrozařízení, ale jsou tu i další osoby, které hrají v systému důležitou roli.

3.4 Odpovědnost prodejce elektrozařízení

Osoby, bez kterých by systém nakládání s EEZ nemohl fungovat, jsou i prodejci elektrozařízení respektive poslední prodejci. Posledním prodejcem je „*právnícká nebo fyzická osoba oprávněná k podnikání, která bez ohledu na způsob prodeje, v etn použití prostředků komunikace na dálku, dodává v rámci své podnikatelské činnosti elektrozařízení konečnému uživateli.*“⁷⁰ Odpovědnost má poslední prodejce především ke konečným uživatelům EEZ. Tyto musí poskytnout informace týkající se zpětného odběru a svým prostřednictvím poskytuje i zákonem stanovené informace od výrobce⁷¹, případně nesdílí sledky nesplnění informační povinnosti, jak bude popsáno v následující podkapitole.

Pokud výrobce při prodeji nového elektrozařízení uvádí náklady na zpětný odběr nebo oddělení sběru a jeho zpracování, využití a odstranění oddělených, musí tak učinit i každý prodejce v rámci své podnikatelské činnosti. Tyto uváděné náklady nesmí být vyšší než náklady známé výrobcovi v okamžiku uvedení nového elektrozařízení na trh

⁶⁷ Díl 8 OdpZ

⁶⁸ § 37j odst.3 OdpZ

⁶⁹ HODNOCENÍ DOPAD REGULACE k včasnému záměru zákona o výrobcích s ukončenou životností. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. 2014 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_141103_vz_vuz/\\$FILE/hodnoceni_dopadu_regulace.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_141103_vz_vuz/$FILE/hodnoceni_dopadu_regulace.pdf)

⁷⁰ § 37g písm. o) OdpZ

⁷¹ Viz § 38 odst. 4 OdpZ

nebo prokazatelný odhad p edpokládaných náklad za stanovených okolností.⁷² Prodejci tak mohou plnit svou povinnost například uváděním na prodejním dokladu, například na cenovce nebo v informačních materiálech na prodejní plochu, pokud jde o internetové prodejce, tak nejlépe na svých stránkách při prodeji.⁷³ Zároveň však musí být jasná konečná cena výrobku, aby nebylo u spotřebitele vyvolané zdání, že cena výrobku je nižší, než tomu tak ve skutečnosti je.⁷⁴

Dále musí prodejce konečným uživateli umožnit zpětný odběr vysloužilých zařízeních pocházejících z domácností, pokud si u něj kupují ekvivalentní výrobek ve stejném množství. Jedná se o systém kus za kus, při němž nezáleží na velikosti ani na povodě i značce vysloužilého elektrozařízení. Pokud má poslední prodejce prodejní plochu pro elektrozařízení alespoň 400 m², je povinen zpětně odebírat zdarma bez vázání na nákup i elektrozařízení, jejichž žádný vnější rozměr nepřesahuje 25 cm.⁷⁵

V případě konečným uživateli má odpovědnost, i pokud prodává elektrozařízení nepocházející od výrobce zapsaných v Seznamu výrobců. Sankcí za tyto praktiky je, že poslední prodejce v takovém případě nese odpovědnost výrobce za plnění jeho povinností.⁷⁶ Tím je zajištěno, že bude znám nositel odpovědnosti i u výrobků s nejasným nebo podezřelým povodem. Je tedy odpovědností posledního prodejce, aby si hlídal, od jakých výrobců odebírá elektrozařízení. I když mají tuto problematiku vyřešenu ve smlouvách tímto způsobem, že jestliže budou prodejci takto postihováni, tak případné náklady budou vymáhat po výrobcích.⁷⁷ Odpovědnost výrobce a prodejce jsou spolu provázané a jsou podstatné zejména pro konečné uživatele, kteří musí být dostatečně informováni o výrobku a ekologickém nakládání s ním a musí jim být i umožněno s nimi nakládat tímto způsobem, který stanoví zákon. To právě zajišťuje výrobce a prodejce.

3.5 Způsob prodeje a povinnosti subjektů informovat konečného uživatele

⁷² § 37n odst. 4 a § 37o odst. 2 OdpZ

⁷³ PŘEHLED POVINNOSTÍ POSLEDNÍCH PRODEJČŮ I V SOUVISLOSTI SE ZPĚTNÝM ODBĚREM ELEKTROZAŘÍZENÍ. *Ekolamp* [online]. říjen 2014 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <http://www.ekolamp.cz/data/web/download/prehled-povinnosti-poslednich-prodejcu-rijen-2014.pdf>

⁷⁴ zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele a zákon č. 526/1990 Sb., o cenách

⁷⁵ § 37k odst. 4 písm. b) OdpZ

⁷⁶ § 37j odst. 3 OdpZ

⁷⁷ MŽP – telefonická konzultace s Ing. Vávrou

Podle právních předpisů není důležité, zda bylo elektrozařízení prodáno v kamenné prodejně nebo přes internet nebo jestli jej prodal výrobce nebo pověřený zástupce. Sice OdpZ stanoví, že v návrhu na zápis do Seznamu výrobce EEZ vedeného MŽP musí být uveden použitý způsob prodeje elektrozařízení, ale to je rozlišováno obecně jen na prodej v kamenných prodejnách, přes internet nebo kombinací těchto způsobů a to jen z důvodu přehlednější evidence.⁷⁸ Způsob prodeje však nemá vliv na postavení výrobce. To je uvedeno i v jednotlivých definicích výrobce a posledního prodejce v § 37g OdpZ. Směrnice OEEZ uvádí, že by nemělo záležet, z kterého distribučního kanálu elektrozařízení pochází, jestli šlo o prodej na dálku nebo elektronický i jiný prodej. Povinnosti výrobce a distributora provozujících prodej na dálku a elektronický prodej by měly být pokud možno stejné a jejich vynucování také, aby ostatní distributoři nemuseli nést náklady spojené s vysloužilými EEZ, která byla prodána na dálku nebo elektronicky.

A už se jedná o jakýkoliv způsob prodeje, konečný uživatel musí být informován dle § 38 odst. 4 OdpZ o způsobu provedení zápisného odběru spotřebičů a dalších skutečnostech týkajících se dopadu elektroodpadu na životní prostředí a lidské zdraví.

Pokud se jedná o informování konečného uživatele, který je přivodcem elektroodpadu a vztahuje se na něj tedy právní úprava o odděleném sběru elektroodpadu, musí být informován o způsobu jeho provedení dle § 37k odst. 3 OdpZ. To musí zajistit výrobce prostřednictvím distributora. Distributor také konečného uživatele informuje o způsobu zajištění odděleného sběru.⁷⁹

Informace o zápisném odběru má povinnost poskytnout poslední prodejce, kterému je poskytuje výrobce a dovozce elektrozařízení. Ostatní informace poskytuje výrobce a to zpravidla jejich příložením k výrobku. Jedná se hlavně o informování konečného uživatele o požadavku, aby elektrozařízení nebyla odstraňována spolu se směsným komunálním odpadem, ale byla odkládána na místech k tomu určených. Dále jde o informace o úloze konečného uživatele v optimálním použití elektrozařízení a materiálovém nebo jiném využití elektroodpadu, o možných škodlivých vlivech

⁷⁸ MŽP – telefonická konzultace s Ing. Vávrou

⁷⁹ § 37k odst. 3 OdpZ

nebezpečných látek obsažených v elektrozařízení a o významu grafického symbolu přeškrtnutého kontejneru.⁸⁰

Pokud poslední prodejce neinformuje konečného uživatele o způsobu zajištění zpětného odběru EEZ, je povinen je odebrat od něj zdarma přímo v provozovně bez vázání na reciproční nákup zboží a to po celou svou provozní dobu. Toto pravidlo nelze uplatnit u internetových prodejců. Prodej přes internet je dnes již běžnou záležitostí, ale legislativa za tímto trendem donedávna poměrně zaostávala. Novelou č. 184/2014 Sb. OdpZ přibyly i ustanovení upravující tuto problematiku. Nyní tak je poslední prodejce prodávající prostřednictvím prostředků komunikace na dálku, jak je tento pojem definován v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník⁸¹, povinen informovat konečného uživatele o způsobu zajištění zpětného odběru písemně.⁸²

Podrobněji zajištění informovanosti upravuje vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 237/2002 Sb., o podrobnostech způsobu provedení zpětného odběru u některých výrobků, která stanoví, že informace o zpětném odběru určené spotřebiteli, tedy konečnému uživateli, který je fyzickou osobou nepodnikající, musí obsahovat kontaktní údaje místa zpětného odběru, provozní dobu, druhy odebíraných výrobků a upozornění na bezplatnost zpětného odběru. Zdá se, že nejsnazším způsobem pro internetové prodejce, jak tuto povinnost splnit, by bylo informování uživatelů prostřednictvím internetových stránek, na kterých je možné zboží zakoupit, ale je to pouze jedna z možností, kterou může prodejce využít a často právě tak nečiní. Mnoho velkých prodejců elektrozařízení tyto informace má buď velice těžko dohledatelné, jsou neúplné nebo chybí úplně. Pokud tam ale nejsou vůbec, v tšinou jsou prodejci schopni poskytnout je alespoň přes své infolinky.⁸³ To je však nezbavuje povinnosti informovat konečného uživatele písemně. Další možností tedy je uinit tak pomocí faktury vystavené po koupi EEZ. Jestli se tak skutečně děje, lze jen těžko ověřit i vzhledem ke krátké době platnosti novely zákona, která tuto povinnost zakotvila. Jelikož se však dané informace v tšinou kupující z internetových stránek zatím nedozví, je více než možné, že i v případě faktuře budou chybět.

⁸⁰ § 38 odst. 4 OdpZ

⁸¹ Definice tohoto pojmu v § 1820 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁸² § 38 OdpZ

⁸³ Například internetové stránky prodejce Euronics, Alza ani Okay tyto informace neuvádí, společnost Datart jen vášeň.

Pokud internetový prodejce neposkytne dané informace uživateli písemně, nelze ho logicky sankcionovat povinností odebrat vysloužilá EEZ přímo v provozovně, protože žádnou mít vůbec nemusí, a kolik většina internetových prodejců jakou provozovnu má. Před novelou č. 184/2014 Sb. povinnost internetových prodejců informovat konečného uživatele o způsobném odběru byla prakticky nevyhnutelná. Po její účinnosti se na tuto situaci vztahuje § 66 odst. 3 písm. g) OdpZ, podle kterého může být za takové porušení zákona Českou inspekcí životního prostředí prodejci uložena pokuta až do výše 10 milionů Kč.⁸⁴ Vzhledem k tomu, že se jedná o poměrně novou právní úpravu, lze předpokládat, že zatím nebudou pokuty za její porušování dosahovat maximální možné výše a bude umožněno prodejcem chybějící informace v příjmené době doplnit.

3.6 Odpovědnost provozovatele solárních elektráren

Problematika solárních elektráren je poměrně široké téma a její komplexní rozebrání by bohatě vystačilo na samostatnou diplomovou práci. Já se zde budu zabývat solárními elektrárnami jen v souvislosti s jejich významem pro odpadové hospodářství respektive nakládáním s vysloužilými solárními panely, odpovědností za ně a financováním jejich odstranění.

Solární panel je definován v OdpZ jako elektrozařízení tvořené fotovoltaickými články a určené k přímé výrobě elektřiny ze slunečního záření.⁸⁵ Tato definice je důležitá z hlediska ujasnění pojmů, protože existují tzv. solární kolektory, které obecně vyrábí ze slunečního záření jiný druh energie a ty se dělí na fototermické kolektory a fotovoltaické kolektory neboli panely. Fototermické kolektory vyrábí energii tepelnou a proto se na ně pojem „solární panel“ nevztahuje a nakládá se s nimi tedy v klasickém režimu jako s jinými EEZ. Kdežto fotovoltaické kolektory vyrábí energii elektrickou a jedná se tedy o taž zařízení, která má na mysli zákonodárce a nazývá je jako solární panely.⁸⁶ Budu je tedy dále nazývat solárními fotovoltaickými panely.

Ustanovení týkající se solárních panelů pro výrobu elektřiny po skončení jejich životnosti se stala součástí OdpZ až novelou v zákoně č. 165/2012 Sb. o podporovaných

⁸⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 184/2014 Sb., změna zákona o odpadech

⁸⁵ § 37g písm. l) OdpZ.

⁸⁶ Solární kolektor. *Wikipedia* [online]. 14. 1. 2015 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Sol%C3%A1rn%C3%AD_kolektor

zdrojích energie a o změnách v kterých zákon (dále jen zákon č. 165/2012 Sb.), kde mimo samotného znění upravujícího podmínky podpory energie je dále změna OdpZ, která zavádí ustanovení týkající se likvidace solárních panelů po skončení jejich životnosti.⁸⁷ Tento zákon byl vytvořen zejména z důvodu nutnosti transpozice směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/28/ES ze dne 23. dubna 2009 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů a o změně a následném zrušení směrnic 2001/77/ES a 2003/30/ES.⁸⁸ Tato novela OdpZ mimo jiné zavádí definice fotovoltaického článku, solárního panelu, solární elektrárny a provozovatele solární elektrárny. Tím je „držitel licence na výrobu elektřiny podle zvláštního právního předpisu ve výrobě elektřiny, která vyrábí elektřinu ze slunečního záření“⁸⁹ Provozovatel solární elektrárny má od účinnosti této novely povinnost zajistit financování nutné pro zpracování, využití a odstranění elektroodpadu z těchto solárních panelů, které byly uvedeny na trh do dne 1. ledna 2013, včetně plnění těchto povinností.⁹⁰ Byla mu tedy dána odpovědnost, kterou u nových solárních panelů má výrobce.

Odpovědnost, kterou má u nových solárních panelů výrobce odpovídá i úpravě směrnici OEEZ, která výslovně stanoví, že financování nákladů na sběr, zpracování, využití a odstranění uzařízení uvedených na trh po 13. srpnu 2005 mají zajistit výrobci. Pokud tedy OdpZ ukládá povinnost provozovatelům, je to v rozporu se směrnicí OEEZ. Důvodová zpráva k zákonu č. 165/2012 Sb. k tomu uvádí, že vzhledem k tomu, že při velkém boomu stavění solárních elektráren byly často solární panely dodávány výrobci z ciziny a realizující osoby nejsou známé a vzhledem k tomu, že vlastníci pozemků, na kterých elektrárny stojí, k danému pozemku často nemají žádný vztah a nemají ho ani k vlastnímu provozu solární elektrárny a navíc nejsou nijak evidováni, jedná se o subjekty těžko identifikovatelné a jejich povinnosti týkající se financování by byly těžko vymahatelné. Zákonodárce si tak ulehčil práci a přesunul odpovědnost na subjekt, který má být snadno postihovat. Problémem této úpravy především je, v jakém časovém rozmezí a jakým způsobem musí provozovatel solární elektrárny financování zajistit.

⁸⁷ Tento zákon byl přijat zejména kvůli problému s nastavením výkupních podmínek energie z obnovitelných zdrojů a k masivnímu nárůstu počtu solárních elektráren, jejichž množství bylo vzhledem k vysoké výkupní ceně energie přílišnou celkového zdražení elektřiny. Celkové nastavení podmínek bylo nevyhovující a značně zvýhodňovalo provozovatele solárních elektráren.

⁸⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 165/2012 Sb. o podporovaných zdrojích energie a o změně v kterých zákon

⁸⁹ § 37g písm. n) OdpZ

⁹⁰ § 37p OdpZ

Přeměně tato povinnost vzniká o mnoho let dříve, než solární panely dojdou na konec své životnosti a může tedy dojít k neekávanému vývoji na trhu, i ke změnám technologií nebo jiné změně okolností, které mohou mít na náklady na odstranění solárních panelů vliv. Tento problém a povinnosti provozovatelů vzhledem k financování budou popsány později.⁹¹

Vzhledem k tomu, že provozovatelé solárních elektráren jsou snadno dohledatelní (jsou registrováni u Energetického regulačního úřadu) a mají poměrně jisté zisky z výkupu elektřiny, zdá se převedení odpovědnosti na ně jako nejlogičtější řešení. Zde však může nastat problém právě kvůli nesouladu OdpZ se směrnicí OEEZ.⁹² Pokud se budou cítit provozovatelé solárních elektráren tímto ustanovením poškozeni, mohli by se domáhat náhrady škody podle R. V úvahu přichází i příjmy úřadů směrnic.⁹³ Ideální by tedy byla harmonizace českého práva se směrnicí. To by znamenalo přenesení odpovědnosti kompletně na výrobce, což by samozřejmě přineslo mnoho potíží právům s vymahatelností povinností, ale de lege ferenda zůstává odpovědnost za starší solární panely a jejich odstranění stále na provozovatelích solárních elektráren a je pravděpodobné, že s dosluhujícími solárními panely se za nů ozývají a na tento nesoulad upozorňují, protože dřívější v tšina solárních elektráren byla zprovozněna před rozhodným datem 1. ledna 2013 a tedy odpovědnost za jejich ekologické odstranění nesou právě provozovatelé a nikoliv výrobci. Momentálně však k tomuto problému provozovatelé mlčí a žádný podnět k infringementovému řízení k Evropské komisi zatím nepodali.⁹⁴

3.7 Historický elektroodpad a elektrozařízení a solidární odpovědnost

Historická elektrozařízení jsou elektrozařízení pocházející z domácností, která byla uvedena na trh do 13. srpna 2005 a byla zpětně odebrána podle § 37k a 38 OdpZ. Historickým elektroodpadem jsou elektrozařízení nepocházející z domácností také

⁹¹ Viz podkapitola 5.3 Financování nakládání s elektroodpadem ze solárních panelů

⁹² Důvodová zpráva k zákonu č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů

⁹³ VOSOL, David a Robert PORUBSKÝ. Analýza: Je recyklace solárních panelů v rozporu s právem EU?. *Právo a byznys*. 2013, č. 12.

⁹⁴ Infringement cases by country. *Generální úřadství pro životní prostředí Evropské komise* [online]. 06/03/2015 [cit. 2015-03-06]. Dostupné

z: http://ec.europa.eu/taxation_customs/common/infringements/infringement_cases/bycountry/index_en.htm#czechrepublic

uvedená na trh do 13. srpna 2005, která se stala odpadem. Odstraní historického elektroodpadu a elektrozařízení je ex lege financováno skrze kolektivní systémy, přičemž výrobci nemají jinou možnost financování. Jedná se o plnění tzv. solidární odpovědnosti výrobce, kdy financuje odstraní zařízení, jež pravděpodobně nevyrobil a dost možná jeho výrobce již ani na trhu neprobíhá.

Tato úprava je zavedena z důvodu, že dokud nebyl upraven způsob odběru vysloužilých EEZ, neplatily se žádné recyklační poplatky a za odstraní odpadu byli odpovědní výrobci stejně, jako u běžného komunálního odpadu. Výrobci tak neměli zavedené systémy pro odstraní vysloužilých EEZ, a proto se jejich odstraní musí financovat způsobilými. Výrobci jsou povinni vytvořit systém, do kterého přispívají v odpovídajícím rozsahu zejména podle svého podílu na trhu.⁹⁵ To znamená, že se poplatky na způsob odběru vybírají z nově koupených zařízení a promítají se tak do konečné ceny nového výrobku. Platí je tedy výrobce, ale přenáší je v tšinou na konečného zákazníka, pokud mu to trh dovolí, který má zároveň možnost se historického EEZ zbavit odevzdáním do systému způsobu odběru, protože si tuto službu v podstatě předplatil koupí nového elektrospotřebiče. Těžko by se tak dal zavést individuální nebo solidární systém plnění pro historické EEZ.

Každý výrobce uvádějící EEZ na trh nese s ostatními výrobci solidární odpovědnost za financování historického elektroodpadu, která v praxi funguje tak, aby byla skutečně sdílena všemi výrobci působícími na trhu, tedy že budou zapojeni v kolektivních systémech, které zajišťují nakládání s historickými elektroodpady.⁹⁶ Do účinnosti novely č. 184/2014 Sb. poplatky za historická elektrozařízení vybíraly jen určené subjekty a to pro každou skupinu jeden kolektivní systém, který byl vybrán na základě podílu jeho výrobce na trhu. Existovala tu výjimka od roku 2011 pro zařízeních informačních technologií a telekomunikačních zařízeních ve skupině 3, kdy poplatky za tato historická elektrozařízení vybíraly hned tři systémy. Tato právní úprava byla terčem ostřejší kritiky nejen ze strany Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „ÚOHS“), protože jednotlivé kolektivní systémy měly monopolní postavení

⁹⁵ § 37n odst. 3 OdpZ

⁹⁶ Elektroodpad: samostatný dodatek k odborným příručkám pro živnosti "Maloobchod, maloobchod se smíšeným zbožím (včetně specializovaného maloobchodu), maloobchod s použitým zbožím a maloobchod provozovaný mimo stálé provozovny" a "Velkoobchod, skladování zboží a manipulace s nákladem". *Svaz obchodu a cestovního ruchu ČR* [online]. září 2009 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: http://www.socr.cz/file/434/42_op_elektroodpad-priloha-mo-vo_2009.pdf

kuritým segmentm historických elektrozaízení a z t chto d vod docházelo i k astým spor m, který kolektivní systém má být zapsán do Seznamu pro konkrétní skupinu EEZ. Tehdejší právní úprava stanovovala, že financování nakládání s historickými EEZ mohou zajiš ovat jen kolektivní systémy s nejv tším podílem na trhu. Tento podíl na trhu byl po ítán podle množství elektrozaízení uvedených na trh v každé skupin EEZ, p i emž MŽP nem lo dostate né prost edky, jak kontrolovat pravdivost údaj o podílech na trhu, které mu provozovatelé kolektivních systém p edložili. Práv tento problém byl d vodem mnoha spor o to, kdo m l p i zápisu do Seznamu v dané skupin nejv tší podíl na trhu a tedy právo na monopol. Navíc provozovatelé kolektivních systém , kte í m li monopolní postavení na trhu, narušovali hospodá skou sout ž a jejich monopolní postavení, které mohlo mít smysl na za átku existence t chto systém , kdy v n kterých skupinách neexistoval jiný subjekt, který by mohl tuto ínnost zajistit, již s rozvinutím trhu v této oblasti postrádalo jakékoliv opodstatn ní. Provozovatelé kolektivních systém s monopolním postavením ve vztahu k historickým EEZ tak m li oproti jiným zájemc m v tomto oboru výhodu prost edk získaných z jejich provozování a vznikala tak bariéra vstupu na trh v i jiným provozovatel m a tím i narušení hospodá ské sout že.⁹⁷ Od íjnové novely OdpZ mohou vybírat poplatky všechny kolektivní systémy.⁹⁸ Momentáln není však vy ešena situace ukon ení financování historického elektroodpadu a elektrozaízení a p ípadné ukon ení je tak necháno na uvážení kolektivních systém .

Stav, kdy zajiš uje zp tný odb r pouze jeden provozovatel, stále existuje u právní úpravy obal dle zákona . 477/2001 Sb. o obalech. Zde zajiš uje veškerý zp tný odb r všech obal pouze jediná spole nost EKO-KOM, p i emž práv tento stav ÚOHS kritizoval. A a koliv zde byly snahy jiné spole nosti do tohoto systému vstoupit a konkurovat tak EKO-KOMu, tak zatím stále v tomto systému figuruje jediný hrá .⁹⁹ V tomto ohledu má právní úprava nakládání s EEZ oproti úprav obal náskok. Ani nová právní úprava v p ípravované podob ukon ení financování ne eší. Systém

⁹⁷ Stanovisko Ú adu pro ochranu hospodá ské sout že k fungování kolektivních systém z pohledu hospodá ské sout že ze dne 14. 8. 2013

⁹⁸ HODNOCENÍ DOPAD REGULACE k v cnému zám ru zákona o výrobcích s ukon enou životností. *Ministerstvo životního prost edí* [online]. 2014 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z:[http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_141103_vz_vuz/\\$FILE/hodnoceni_dopadu_regulace.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_141103_vz_vuz/$FILE/hodnoceni_dopadu_regulace.pdf)

⁹⁹ Jak dlouho si udrží Eko-kom monopol na t íd ný odpad?. *Inodpady* [online]. 6.3.2015 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z:<http://inodpady.cz/jak-dlouho-si-udrzi-eko-mom-monopol-na-trideny-odpad/>

financování tak stále bude probíhat na principu solidární odpovědnosti výrobce. A kolivtito výrobci vlastně doplácet na starou zátěž v podobě nikým nefinancovaného odstranění historických elektrozařízení, přesto je třeba zajistit jejich ekologické zpracování, protože právě tato historická EEZ často obsahují více nebezpečných látek, než nové spotřebiče vyráběné v souladu s legislativou týkající se ochrany přírody.

3.8 Shrnutí

Nakládání s elektrozařízeními má svá specifika vzhledem k jejich složení a vlastnostem, které vyžadují zvláštní nakládání. Zákon stanoví hlavně výrobce, poslední prodejce, zpracovatele a dalšími subjekty taková práva a povinnosti, jejichž plnění by mělo zajišťovat dostatečnou ochranu pro životní prostředí a lidské zdraví.

Fyzické osoby nepodnikající jako členy domácnosti nemůžeme označit jako povodce odpadu, protože se spotřebič stává odpadem až předáním zpracovateli a do té doby se nejedná o odpad v právním slova smyslu, ale přeci jen je tady spojitost s domácností a produkcí odpadu z něj. Podle OdpZ se konečně uživatelé jako spotřebitelé nezavazují elektroodpadu, ale elektrozařízení pocházejícího z domácností, což je použité elektrozařízení pocházející z domácností nebo svým charakterem a množstvím jemu podobný elektroodpad od právnických osob a fyzických osob oprávněných k podnikání, které má být získáváno bezplatným způsobem odběrem na místech k tomu určených výrobcem nebo kolektivním systémem. Povinností fyzických osob jako kvazipovodce elektroodpadu je odložit vysloužilé elektrozařízení na určené místo. Vymahatelnost této povinnosti, zvláště u drobných zařízeních je značně komplikovaná, a koliv za její porušení může obec udělovat sankce, takže dležitější je spíše domácnosti k této činnosti správně motivovat.

Povodcem odpadu je právnická osoba a podnikající fyzická osoba, přiči jejichž činnosti vznikají odpady nebo které provádějí úpravu odpadu nebo jiné činnosti, které mají povahu činnosti vlastnosti odpadu. Povodcem elektroodpadu je konečně uživatel jako právnická osoba nebo fyzická osoba podnikající, která elektrozařízení odevzdá na místa k tomu určená. Týká se to jen EEZ, která souvisejí s podnikáním. U elektrozařízeních pocházejících z domácností, která se stanou elektroodpadem předáním zpracovateli,

právní úprava neeší, kdo je p vodcem tohoto odpadu. P i sb ru elektroza ízení je d ležitá jejich kompletnost, na níž se vztahuje i bezplatnost sb ru.

Výrobce elektroza ízení je nejd ležit jším subjektem p i celkovém nakládání s EEZ. Své povinnosti týkající se nakládání s vysloužilými EEZ m že plnit samostatn nebo spole n s jinými výrobci. Výrobce musí být zapsán v Seznamu výrobc elektroza ízení vedeném MŽP, nemá-li tuto povinnost jeho pov ený zástupce. Pro tento zápis musí splnit adu podmínek v zákonném rozsahu. Pokud zde zapsán není, nese odpov dnost tohoto výrobce poslední prodejce. Odpov dnost výrobce vychází z principu „zne iš ovatel platí“ a obecn je ozna ována jako rozší ená odpov dnost výrobce.

P i uvád ní elektroza ízení na trh stanoví OdpZ povinnosti výrobce m elektroza ízení a osobám nesoucím odpov dnost výrobce, tedy i pov eným zástupc m, kte í odpovídají za pln ní povinností výrobce. OdpZ uvádí definici uvedení výrobku na trh, která vychází ze sm rnice OEEZ v § 4 odst. 2 písm. a) jako *první úplatné nebo bezúplatné p edání výrobku jiné osob v eské republice jeho výrobcem nebo osobou, která jej nabyla z jiné lenské zem Evropské unie. Za uvedení na trh se považuje též dovoz výrobku*. OdpZ ur uje povinné osoby a jejich povinnosti p i uvád ní výrobku na trh a jasn ur uje pravidla ke konkrétnímu vymezení osob odpov dných za nakládání s EEZ v eské republice. Zajistit, aby výrobek spl oval zákonné požadavky, musí výrobce. Má omezit vznik nevyužitelných a nebezpe ných odpad a musí zajistit soulad návrhu a provedení elektroza ízení s technickými požadavky a požadavky na ekodesign.

Dalším lánkem v systému nakládání s odpadními EEZ je poslední prodejce, což je právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, která dodává v rámci své podnikatelské innosti elektroza ízení kone nému uživateli. Krom informa ní povinnosti musí prodejce kone ným uživatel m umožnit bezplatný zp tný odb r vysloužilých EEZ pocházejících z domácností, pokud si u n j kupují nový výrobek stejné povahy. Pokud má prodejní plochu pro elektroza ízení minimáln 400 m², je povinen zp tn odebírat zdarma bez vázání na nákup i elektroza ízení, jejichž žádný vn jší rozm r nep esahuje 25 cm.

Kone ný uživatel musí být informován o zp sobu provedení zp tného odb ru spot ebi a dalších d ležitých skute nostech. Informace o zp tném odb ru má

povinnost poskytnout poslední prodejce, kterému je poskytuje výrobce a dovozce elektrozařízení. Ostatní informace poskytuje výrobce a to zpravidla jejich příložením k výrobku. Pokud poslední prodejce neinformuje konečného uživatele o způsobu zajištění zpětného odběru EEZ, je povinen je odebrat od něj zdarma přímo v provozovně. Poslední prodejce prodávající prostřednictvím prostředků komunikace na dálku je povinen informovat konečného uživatele o způsobu zajištění zpětného odběru písemně. Což znamená splnit informační povinnost pomocí internetových stránek nebo takužinít pomocí faktury vystavené po koupi EEZ. Mnoho internetových prodejců však tyto informace neposkytuje nebo je poskytuje jen částečně. Za porušení této povinnosti jim hrozí sankce až do výše 10 milionů Kč. Právní úprava solárních panelů pro výrobu elektřiny po skonění jejich životnosti se stala součástí OdpZ až novelou č. 165/2012 Sb. Od účinnosti této novely musí zajistit financování zpracování, využití a odstranění elektroodpadu ze solárních panelů uvedených na trh do dne 1. ledna 2013 provozovatel solární elektrárny. Což je v rozporu se zásadou odpovědnosti výrobce. Důvodem této odchylky od zásady rozšířené odpovědnosti výrobce je, že při rozmachu solárních elektráren u nás byly často solární panely dodávány a realizovány špatně identifikovatelnými osobami a s vlastníky pozemků, na kterých elektrárny stojí, to není o moc lepší, protože nejsou nijak evidováni. Jejich povinnosti týkající se financování by tak byly těžko vymahatelné, kdežto provozovatelé solárních elektráren jsou registrováni u Energetického regulačního úřadu a není problém je dohledat. Tato úprava je však v rozporu se směrnicí OEEZ a provozovatelé solárních elektráren by ji tak mohli napadnout u Evropské komise, což se ale zatím nestalo.

Historická elektrozařízení a elektroodpad jsou elektrozařízení uvedena na trh do 13. srpna 2005, která jsou určena ke zpětnému odběru, respektive se stala odpadem. Odstranění historického elektroodpadu a elektrozařízení je financována pouze přes kolektivní systémy. Jedná se o plnění tzv. solidární odpovědnosti výrobce, kdy financuje odstranění za zařízení, jež pravděpodobně nevyrobil a jeho výrobce již třeba ani na trhu neprobíhá. Výrobci dříve neměli zavedené systémy pro odstranění elektroodpadu a elektrozařízení, a proto se jejich odstranění musí financovat zpětně. Jsou povinni vytvořit systém, do kterého přispívají podle svého podílu na trhu. Poplatky na zpětný odběr vybírají z nově koupených zařízení a promítají je do konečné ceny nového výrobku. Dříve jednotlivé kolektivní systémy měly zákonem dané monopolní postavení

k nakládání s určitými skupinami historických elektrozařízení, což bylo i předmětem soudních sporů. Od újnové novely OdpZ však již mohou vybírat poplatky za všechna elektrozařízení všechny kolektivní systémy. U historických EEZ není zatím vyřešena situace ukončení jejich financování, to je tak necháno na uvážení kolektivních systémů.

4. Způsoby odběru elektrozařízení, oddělení sběru elektroodpadu

Způsoby odběru a oddělení sběru jsou důležitým nástrojem, který přenáší odpovědnost za použité elektrozařízení a elektroodpady na jejich výrobce, protože vychází z principu „znečišovateli platí“. To znamená, že náklady na odstranění musí nést výrobce elektrozařízení, který má povinnost financovat systémy zajišťující způsob odběru a oddělení sběru. Úprava způsobu odběru a oddělení sběru je obsažena v OdpZ, vyhlášce č. 352/2005 Sb. o nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady a vyhlášce č. 237/2002 Sb. o podrobnostech způsobu provedení způsobu odběru a oddělení sběru některých výrobků.

Způsoby odběru elektrozařízení pocházejících z domácností a oddělení sběru elektroodpadu jsou hlavní prioritou v nakládání s EEZ. Jediným způsobem odběru a oddělením sběru se dá zajistit kontrola nakládání s nimi a jejich účinné využití, zpracování a odstranění. Důležité je tak kvůli možným nežádoucím důsledkům EEZ na životní prostředí a lidské zdraví i nesprávném nakládání. Oba pojmy jsou definovány v § 37g OdpZ. Způsobem odběru elektrozařízení se rozumí „*odebírání použitých elektrozařízení pocházejících z domácností od konečných uživatelů bez nároku na úplatu v místě způsobu odběru nebo v místě prodeje nebo dodávky nového elektrozařízení posledním prodejcem i v jeho bezprostřední blízkosti*“¹⁰⁰, jedná se tedy o elektrozařízení od nepodnikajících fyzických osob nebo svým charakterem a množstvím jemu podobný odpad od podnikatelů. Zákon říká, že se o elektrozařízení pocházející z domácností jedná vždy, je-li možné ho použít jak v domácnostech, tak i jinými konečnými uživateli. Kdežto oddělením sběru elektroodpadu je „*odebírání použitých elektrozařízení nepocházejících z domácností od konečných uživatelů v místě oddělení sběru*“, tedy pouze elektrozařízení od právnických osob a fyzických osob podnikajících, jejichž povaha není stejná jako u elektrozařízení pocházejících

¹⁰⁰ § 37g písm. g) OdpZ

z domácností.¹⁰¹

4.1 Povinnost zp tného odb ru a odd leného sb ru

Jak zp tný odb r, tak odd lený sb r musí zajistit výrobce EEZ. Pro tyto ú ely má povinnost zajistit i ozna ení výrobku grafickým symbolem. Pokud ho nelze vyobrazit na výrobek, je vyobrazen na obalu, návodu nebo záru ním listu. Tento symbol slouží k informování kone ného uživatele, že výrobek nepat í do sm sného komunálního odpadu. O zp tném odb ru i odd leném sb ru musí být kone ný uživatel podrobn informován zp sobem, který stanoví zákon (podrobnosti výše).

Vysloužilé elektroza ízení pocházející z domácností a elektroodpad je držitel povinen p edat zpracovateli na místo zp tného odb ru nebo odd leného sb ru. M že ho také p edat poslednímu prodejci p i nákupu nového výrobku systémem „kus za kus“ nebo m že odevzdat zdarma za ízení nep esahující vn jší rozm r 25 cm u prodejce, jehož prodejní plocha pro elektroza ízení je minimáln 400 m². Poslední prodejce má možnost ho p edat na místo zp tného odb ru.

Aby byl zp tný odb r dostate n zajišt n, musí být výrobcem z ízeno alespo jedno místo zp tného odb ru v každé obci, m stském obvod nebo m stské ásti s více jak 2000 obyvateli, kde se nachází prodejna elektroza ízení nebo v nichž jsou elektroza ízení, která uvádí na trh, dodávána kone nému uživateli p i internetovém prodeji. Výrobce tuto povinnost m že splnit uzav ením písemné dohody s danou obcí a využít tak její systém sb ru. Musí také „uzav ít smlouvu o využití systému sb ru a t íd ní komunálních odpad stanovených obcí s každou obcí, která o její uzav ení projeví zájem a ve které jsou elektroza ízení ur ená k použití v domácnostech, která uvádí na trh, prodávána, za podmínek obdobných jako s ostatními obcemi“.¹⁰²

Povinnost zp tného odb ru mají tedy sb rná místa z ízená výrobcem i za n j kolektivním systémem v obci, t mi jsou tradi n sb rné dvory, které odebírají i jiné v tšinou objemné a nebezpečné odpady. Ty bezplatn odebírají všechna EEZ jak od fyzických, tak od právnických osob. N kdy se stane, že od osob, které na území obce nemají trvalé bydlišt , odebírají zdarma jen n které vysloužilé elektrospot ebi e, což je

¹⁰¹ § 37g písm. h) OdpZ

¹⁰² § 37k odst. 6 OdpZ

samozejm špatný postup a je třeba, aby obec zjednala nápravu, protože prvotním principem je bezplatný zprávný odběr a oddělený sběr. Sběrné dvory jsou financovány obcemi, které peníze na provoz získávají z poplatků za komunální odpad a z dalších zdrojů, hlavně z poplatků od kolektivních systémů, které jim platí za dodávání elektroodpadu a elektrozařízení pocházejících z domácností. Dříve tomu bylo naopak. Obce platily za svoz a odstranění elektroodpadu, protože legislativně nebyl upraven zprávný odběr a obce mají povinnost postarat se o odpad vyprodukovaný na jejím území.¹⁰³

Dalšími subjekty, kterým může držitel předat vysloužilá EEZ a elektroodpad, jsou poslední prodejci a zpracovatelé, jak již bylo řečeno. Nikdo jiný nepřijímat EEZ z domácností nebo elektroodpad ex lege nesmí. Pokud dochází ke zprávnému odběru v provozovně posledního prodejce, musí být toto místo označeno nápisem „Místo zprávného odběru použitých výrobků“, přičemž lze připustit modifikace, kdy je přímě zmíněn název výrobku, který se odebírá. Označení musí být viditelné z míst přístupných pro zákazníka. To souvisí s informační povinností a je uvedeno ve vyhlášce č. 237/2002 Sb. o podrobnostech způsobu provedení zprávného odběru některých výrobků. Provozovatel místa zprávného odběru je také povinen na požádání vystavit konečnému uživateli potvrzení o zprávném odběru výrobku.¹⁰⁴ Zprávně odebraná zařízení a odděleně sebraný elektroodpad mohou být předány pouze zpracovateli, nejsou-li opětovně využity. Nikdo jiný není oprávněn tato zařízení převzít.¹⁰⁵ Tím je zajištěno, že se EEZ nebudou dostávat do sběrných surovin a do jiných míst, která nejsou kvalifikována na nakládání s nimi, jak se často stávalo.

4.2 Systém zprávného odběru a odděleného sběru

Systém zprávného odběru a odděleného sběru je systém, který zajišťuje logicky jednak zprávný odběr elektrozařízení pocházejících z domácností a oddělený sběr elektroodpadu a jednak zpracování, využití a odstranění EEZ z domácností a elektroodpadu. Systém je definován ve vyhlášce č. 352/2005 Sb. jako „síl zařízení ke sběru elektroodpadu, míst zprávného odběru elektrozařízení a za zařízení ke zpracování, využití a odstranění elektroodpadu a elektrozařízení a smluvní vztahy mezi jejich

¹⁰³ MŽP – telefonická konzultace s Ing. Vávrou

¹⁰⁴ § 38 odst. 7 OdpZ

¹⁰⁵ § 37k odst. 5 OdpZ

*provozovateli a výrobci elektroza ízení, jejichž cílem je zajišt ní zpracování a využití zp tn odebraných elektroza ízení a odd len sebraných elektroodpad “.*¹⁰⁶

Výrobci mají t i možnosti, jak zajistit systém zp tného odb ru elektroza ízení a odd leného sb ru elektroodpadu. Mohou využít individuální systém, solidární systém nebo kolektivní systém zp tného odb ru, které fungují vedle sebe. Tyto možnosti vycházejí z l. 6 a 7 sm rnice 2002/96/ES, respektive z § 37h OdpZ a z vyhlášky . 352/2005 Sb. a je zcela na výrobci, jaký systém si zvolí.

Každý výrobce je povinen zpracovat ro ní zprávu o pln ní svých povinností týkajících se zp tného odb ru za uplynulý kalendá ní rok, kterou zasílá ministerstvu životního prost edí do konce b ezna. Pokud se ú astní solidárního systému, m že tak u inít spole n s ostatními výrobci v systému a pokud je ú asten kolektivního systému, pak za n j zpracovává ro ní zprávu daná právnická osoba zajiš ující kolektivní systém.

Každý výrobce je také povinen v rámci pln ní svých povinností zp tného odb ru vést evidenci toku zp tn odebraných elektroza ízení a odd len sebraného elektroodpadu v rozsahu stanoveném provád cím právním p edpisem (vyhláška . 352/2005 Sb.). P í p evzetí se evidují zp tn odebraná elektroza ízení z místa zp tného odb ru nebo od posledního prodejce a elektroodpad z místa odd leného sb ru nebo od p vodce. Evidují se také p í p edání osob oprávn né k jejich využití, zpracování nebo odstran ní. U kolektivních systém op t vede tuto evidenci p íslušná právnická osoba. Vedení evidence je nutné pro zpracování ro ních zpráv dle p ílohy . 4 vyhlášky . 352/2005 Sb. a pro lepší zajišt ní kontroly povinných subjekt . Bližší podmínky jednotlivých zp sob pln ní stanovuje ministerstvo životního prost edí provád cím právním p edpisem.¹⁰⁷

4.2.1 Individuální pln ní povinností

Individuální systém je tvo en a provozován samostatn , organiza n a technicky na vlastní náklady daným výrobcem, který si tento zp sob pln ní povinností zp tného odb ru zvolil. To znamená pro výrobce, že si musí zajistit pln ní všech povinností pro odd lený sb r, zp tný odb r, zpracování, využití a odstran ní výrobk sám a to za

¹⁰⁶ § 2 písm. c) vyhlášky . 352/2005 Sb. o nakládání s elektroza ízením a elektroodpady

¹⁰⁷ § 37h OdpZ

použití nejlepších dostupných technik. Výrobce plní své povinnosti komplexně samostatně a na své náklady. To se netýká finančního zajištění nakládání s historickými elektrozaizeními, které plní společně s ostatními výrobci EEZ prostřednictvím kolektivního systému.¹⁰⁸

Výhodou individuálního systému může být fakt, že výrobce má přehled o veškerých tocích peněz, jasné vidí, za co kde utrácí. Zizuje si zároveň vlastní místa zptného odboru ve vlastních prodejnách nebo výjimečně i u posledních prodejců. Tento systém však není u výrobců příliš oblíben. V ČR ho využívá momentálně pouze kolem 60 výrobců, což je zcela zanedbatelné množství. Dvodem budou nevýhody vlastního zajišťovacího systému. Tím je včetně časová i finanční zátěž. Ve vlastní obchodní síti často není jednoduché splnit požadavek na dostupnost zptného odboru a na zabezpečení odebraných výrobků při jejich skladování z hlediska bezpečnostního, prostorového i hygienického a dalších.¹⁰⁹ Vzhledem k tomu, že kolektivní systémy mají agendu plně zorganizovanou a dělají ji ve velkém měřítku, jejich náklady se minimalizují a díky profesionalizaci je pro ně přehlednější i právní stránka věci.

Vzhledem ke komplikovanosti individuálního zajišťovacího systému a tvrdým kritériím týkajícím se i zptného odboru a odděleného sboru, která musejí výrobci plnit, není tento systém příliš využíván. Tyto všechny věci si musí zajišťovat výrobce sám, pokud není součástí kolektivního systému nebo pokud neplní své povinnosti solidárně. Z výše zmíněných důvodů vyplývá, že individuální zptné plnění povinností přináší spíše nevýhody, jak výhody a proto je tak málo preferován. Má smysl například pro výrobce specializujícího se na úzký okruh výrobků, které dodává podnikatelským subjektům a nad jeho odděleným sborem má poměrně dobrou kontrolu.¹¹⁰ Pokud výrobce zajišťuje oddělený sbor, jde o zaízení podle § 14 OdpZ, tedy zaízení k využívání, odstranění, sboru nebo výkupu odpadů a jako takové musí mít ke svému provozu souhlas krajského úřadu, protože nakládá s elektroodpadem (na rozdíl od elektrozaízení pocházejících z domácností, která se za odpad nepovažují). Musí mít schválen provozní řád a splnit všechny náležitosti žádosti o souhlas k provozování

¹⁰⁸ Vyhláška č. 352/2005 Sb. o podrobnostech nakládání s elektrozaizeními a elektroodpady a o bližších podmínkách financování nakládání s nimi

¹⁰⁹ ŠEPEŇOVÁ, Gabriela a Jaroslav ŠPIL. Hodnocení zptného odboru elektrozaízení, minerálních olejů, pneumatik, baterií a akumulátorů. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. české ekologické manažerské centrum, 2010, č. 5.

¹¹⁰ IŽP – telefonická konzultace s odborem odpadů

takového zařízení dle vyhlášky MŽP . 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady. Pro výrobce vyrábějící elektrozařízení pro domácnosti však převažují nevýhody nad výhodami.

4.2.2 Solidární plnění povinností

Solidární systém je další možností, jak mít, že výrobce plní své povinnosti týkající se zpečetěného odběru a odděleného sběru. Spočívá v tom, že je tvořen dvěma nebo více výrobci, kteří plní své povinnosti společně na základě písemně uzavřené smlouvy, kromě povinnosti finančního zajištění nakládání s historickými elektrozařízeními, kterou stejně jako v individuálním systému musí plnit společně s ostatními výrobci EEZ skrze kolektivní systém.

Dohoda výrobce o zpečetěnou solidárního plnění musí obsahovat podíl výrobce na financování, zpečetěnou zajištění financování nakládání s elektrozařízeními v případě zániku solidárního systému a kontrolní mechanismy solidárního systému. Povinnost podat návrh na zápis do Seznamu výrobce plní každý výrobce samostatně, stejně jako u individuálního systému. Další samostatnou povinností je označení elektrozařízení.¹¹¹ U této povinnosti nezáleží, jakého systému se výrobce účastní, musí ji splnit samostatně, což vyplývá z logiky věci, protože EEZ se označují již při výrobě a tudíž by se tato povinnost těžko převáděla na jiné subjekty. Výrobci, kteří spolu uzavřeli smlouvu o solidárním plnění povinností, za plnění povinností stanovených zákonem odpovídají solidárně.

Jestliže jsem individuální systém označila za ne příliš oblíbený, tak solidární systém je na tom ještě hůře. Tuto možnost plnění povinností využívají momentálně pouze dva výrobci, což hraničí se zánikem tohoto systému a dle z nich okrajový a v podstatě zbytečný institut.¹¹² Tento systém má mnohem větší úspěšnost u zpečetěného odběru pneumatik, ale u elektrozařízení se příliš neosvědčil.¹¹³ Jeho výhody mohou být například v tom, že výrobci mohou sdílet sběrná místa nebo pokud má jeden majitel více společností zabývajících se výrobou EEZ, tedy více výrobců, může všechny tyto

¹¹¹ Vyhláška . 352/2005 Sb. o podrobnostech nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady a o bližších podmínkách financování nakládání s nimi

¹¹² Informační Systém Odpadového Hospodářství Seznam výrobce elektrozařízení. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. 6.3. 2015 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <http://isoh.mzp.cz/WebElektro/Firma/PovinneOsoby?akce=Vyhledavani>

¹¹³ KOŘÁN, Jan. Právní úprava zpečetěného odběru - ohlédnutí po dvou letech. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. české ekologické manažerské centrum, 2010, . 5.

výrobce sdružit do solidárního systému a je to v podstatě obdoba individuálního plnění povinností. Momentálně však tento systém využíván téměř není a dokonce se uvažuje o jeho úplném zrušení.

4.2.3 Plnění povinností prostřednictvím kolektivních systémů

Kolektivní systémy vznikly za účelem efektivního plnění povinností výrobců a jsou založeny na principu rovného přístupu ke všem účastníkům systému. Výrobci díky existenci kolektivních systémů mohou přenést své povinnosti týkající se zpracování a oddělení sběru na právnickou osobu, zajišťující společné plnění, tedy provozovatele kolektivního systému. Přenesením těchto povinností se však výrobci nezabývají své odpovědnosti za plnění povinností, pokud je tato právnická osoba neplní.¹¹⁴

Subjekty zajišťující kolektivní systémy musí být právnické osoby založené nejméně čtyřmi výrobci elektrozařízení nebo jinou právnickou osobou, která sdružuje alespoň čtyři výrobce elektrozařízení.¹¹⁵ Provozovatelé kolektivních systémů musí MŽP doložit projekt podle vyhlášky č. 352/2005 Sb., přílohy č. 3 (Návrh na zápis výrobce do Seznamu pro kolektivní systém). Tento návrh MŽP posuzuje, a pokud ho schválí, vydá správní rozhodnutí o zápisu do Seznamu.¹¹⁶ Do Seznamu se zapisují provozovatelé kolektivních systémů spolu s výrobci, kteří jeho prostřednictvím plní své povinnosti. Pokud se další výrobci zapojí do systému později, provozovatel kolektivního systému informace o nich vkládá do Seznamu elektronicky. Osoba zapsaná v Seznamu musí ministerstvu oznámit, že zanikly důvody pro její vedení v Seznamu.¹¹⁷ V současné době však zákon neupravuje odebrání oprávnění k provozování kolektivního systému. V současnosti v ČR funguje 16 kolektivních systémů, které zajišťují společné plnění povinností výrobců elektrozařízení. Jsou důležitým nástrojem pro zajištění sběru a recyklace EEZ, protože zpracování těch, kterých elektrozařízení není výhodné a náklady na jejich odstranění mohou být vyšší, jak zisk z obsažených surovin.

Všechny subjekty provozující kolektivní systémy jsou zapsány v obchodním rejstříku, ale kolektivní plnění nebylo nikdy zamýšleno jako podnikatelský zájem a i

¹¹⁴ § 37h odst. 1 písm. c) OdpZ

¹¹⁵ § 37h odst. 5 OdpZ

¹¹⁶ MŽP – telefonická konzultace s Ing. Vávrou

¹¹⁷ § 37i OdpZ

v souasných dobách subjekty, které zajišťují kolektivní systém, fungují jako neziskové organizace, a koliv mají podobu akciových společností nebo společností s ručením omezeným. Neměly by tedy podnikat za účelem zisku ani prostřednictvím dceřiných společností, protože by tím byly zvýhodněny na trhu, což se v současnosti děje a podle ÚOHS to není v pořádku, a koliv žádný právní předpis to kolektivním systémem výslovně nezakazuje.¹¹⁸ Prozatím to lze tedy dovodit jen z právních výkladů, ale v budoucnu se pro kolektivní systémy počítá i s právním zakotvením zákazu podnikání za účelem zisku.¹¹⁹ Dnes není stanoveno, jakou formu by měly kolektivní systémy mít, ale de lege ferenda by mělo být upraveno i toto hledisko společně, který by minimalizoval administrativní zátěž systému.¹²⁰

Kolektivní plnění znamená jednotný systém, kdy jsou na dodavatele EEZ pocházejících z domácností a elektroodpadu kladeny jednotné požadavky zejména kvůli přehlednosti při jímání a zpracování elektrozařízení. Ideálně by měl kolektivní systém prokazovat dostatečné finanční záruky na zajištění ádného a dlouhodobého financování kolektivního plnění povinností, což dnes nemusí a mohlo by tak dojít k jeho bankrotu, aniž by bylo zajištěno financování nakládání s výrobky výrobci ústavních v tomto kolektivním systému a tím pádem by si museli splnit povinností zajistit výrobci sami, a koliv do systému již vložili prostředky k tomuto účelu určené.

Tento systém je jednoduše nejvyužívanějším společně plnění povinností výrobci. Momentálně ho využívá přes 4150 subjektů, což je více než 98 % výrobců uvedených v Seznamu ministerstva životního prostředí. Kolektivní systém musí každoročně předkládat MŽP zprávu o svém hospodaření. Kolektivní systémy mají rovněž důležitou úlohu v oblasti propagace a informování veřejnosti o společném odběru. De lege lata není upraven společně ani suma, kterou by měly systémy na tuto činnost vynaložit, což může být problematické z hlediska kontroly financování.¹²¹

¹¹⁸ Stanovisko Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže k fungování kolektivních systémů z pohledu hospodářské soutěže ze dne 14. 8. 2013

¹¹⁹ MŽP – telefonická konzultace s Ing. Vávrou

¹²⁰ Všechny články zákona o výrobcích s ukončenou životností. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. 2.11.2014 [cit. 2015-03-06]. Dostupné

z: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_141103_vz_vuz/\\$FILE/vecny_zamer.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_141103_vz_vuz/$FILE/vecny_zamer.pdf)

¹²¹

HODNOCENÍ DOPADU REGULACE květnému článku zákona o výrobcích s ukončenou životností. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. 2014 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_141103_vz_vuz/\\$FILE/hodnoceni_dopadu_regulace.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_141103_vz_vuz/$FILE/hodnoceni_dopadu_regulace.pdf)

Příspěvkem EEZ spolupracují kolektivní systémy i s obcemi na základě § 38 OdpZ. Systém společně zajišťují sběr EEZ ve sbírných dvorech nebo jejich odvoz tam, kde obce nemají možnost zřídit sbírný dvůr. Dělá se tak na základě písemné dohody mezi systémem a obcí. Obec tím ušetří náklady za recyklaci EEZ a výdaje s tím spojené. Od kolektivních systémů obdrží v rámci smlouvy finance za odvádění vysloužilých EEZ právem. Obec si může zřídit smlouvu i s více kolektivními systémy, pokud se specializují jen na zpevněný odběr a oddělený sběr konkrétních výrobků. Pokud však vše zvládne jeden kolektivní systém, může mít obec uzavřenou smlouvu pouze s ním.¹²²

4.3 Přeprava elektroodpadu a použitých elektrozařízení

Právní úprava přepravy elektroodpadu a použitých elektrozařízení má v ČR své specifika. Pro přepravu elektroodpadu právní úprava vychází z aktů EU. Přeprava elektroodpadu se řídí obecnými předpisy o přepravě odpadů, tedy především nařízením č. 1013/2006/ES o přepravě odpadů a OdpZ. OdpZ upravuje přehraniční přepravu odpadů v části deváté v § 54 a následujících. Obecně je zakázáno dovážet do ČR odpad za účelem jeho odstranění, to platí i o elektroodpadu, pokud nejde o výjimky z důvodu živelných pohrom nebo stavu nouze v sousedních státech. Odpad vzniklý na území ČR by zde mohl být také využit. Nařízením č. 1013/2006/ES jsou stanoveny postupy a kontrolní režimy pro přepravu odpadů v závislosti na povodě, druhu odpadu, způsobu nakládání a určení a trase přepravy. Přeprava elektroodpadu má však také některá svá specifika.

Elektroodpad může být převezen přes hranice státu ke zpracování pouze v souladu se všemi předpisy EU a v souladu se zákonem. Při přepravě elektroodpadu nesmí být ztíženo opětovné materiálové využití elektroodpadu. Stejně tak při přepravě zpevněných odebraných elektrozařízení nesmí dojít ke ztížení opětovného použití nebo materiálového využití jejich nebo jejich komponent.¹²³

Přehraniční přeprava použitých elektrozařízení má v právní úpravě ČR zvláštní režim, protože se podle OdpZ nejedná o odpad v právním slova smyslu. Tuto skutečnost je ale potřeba prokázat, protože elektroodpad a použitá elektrozařízení mohou vypadat naprosto totožně. K tomu slouží dokumenty uvedené v § 37r odst. 1 OdpZ. Toto

¹²² MŽP – telefonická konzultace s Ing. Vávrou

¹²³ § 37k odst. 9 OdpZ

ustanovení upravuje i výjimky, za jakých podmínek nejsou dané dokumenty potřeba. Držitel však musí prokázat, že k přepravě dochází v rámci smluvního vztahu mezi podnikateli z taxativně vyjmenovaných druhů nebo povaha a množství přepravovaných elektrozařízení prokazují, že mají sloužit pouze k soukromým nebo osobním účelům osob přepravujících, jejich rodinným příslušníkům nebo jako dar. Pokud držitel elektrozařízení neprokáže, že toto přepravované zařízením není odpadem nebo není-li dostatečně chráněno před poškozením, považuje se za elektroodpad a jeho přeprava je nedovolenou přepravou odpadů. Na která elektrozařízení nesmí být kvůli obsahu určitých nebezpečných látek přepravována přes hranice vstoupit.¹²⁴

Fakt, že vyhláška stanoví pouze požadavky na dokumenty a funkčnost přepravovaných výrobků eliminuje i možnost korupce, kdy nejsou v procesu přitomny žádné rozhodovací postupy státní správy.¹²⁵ To, že je upravena přeprava elektroodpadů a použitých elektrozařízení odlišně je z mého pohledu zcela logické, protože povaha těchto zařízením vyžaduje zvláštní nakládání a pokud se nejedná o odpad a EEZ má být ještě využito, musí být možné pro kontrolní orgány rozpoznat, že se skutečně nejedná o elektroodpad, kterého se držitel snaží zbavit na našem území v rozporu se zákonem. Jak již bylo zmíněno, toto mohou orgány zjistit jen díky dokumentům nebo postupu stanovenému v zákoně, protože na první pohled často není elektroodpad odlišitelný od použitého elektrozařízení. Běžně je za zařízením považováno za odpad, jestliže není kompletní, chybí mu základní části, ukazuje se fyzické znehodnocení, které narušuje jeho funkčnost a bezpečnost nebo balení nebo obal pro přepravu jsou nedostatečné.¹²⁶ Zde je zjevné na první pohled, že se pravděpodobně jedná o elektroodpad a kontrolní orgány nemusí pochybovat, zda jsou taková elektrozařízení funkční. Bez speciální právní úpravy pro EEZ by zde mohlo docházet k černým skládkám, nežádoucímu hromadění elektroodpadu z cizích zemí nebo naopak by bylo bráněno využívání stále funkčních, ale již použitých elektrozařízení, která ještě nejsou na konci své životnosti. Proto členské státy podle směrnice OEEZ musí zajistit, aby přeprava použitých EEZ probíhala podle stanovených požadavků.

¹²⁴ § 37r OdpZ, vyhláška č. 352/2005 Sb.

¹²⁵ Vyhláška č. 352/2005 Sb.: Odvodnění. *Vláda ČR* [online]. 2014 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/lrv/ria/databaze/2014_09_17-Oduvodneni-vyhlaska-352_2005.pdf

¹²⁶ Přeshraniční přeprava odpadů: praktická příručka. *Centrum pro hospodářství s odpady* [online]. srpen 2013 [cit. 2015-03-06]. Dostupné

z: http://www.ceho.cz/fileadmin/user_upload/pdf/preshranicni_preprava_odpadu.pdf

4.4 Využívání a zpracování elektroodpadu

Využití elektroodpadu je prioritním řešením, pokud se EEZ nedá již použít jako celek. Nejvíce elektroodpad vzniklých v ČR je materiálů využíváno a vyváženo do zemí EU. Způsob využití materiálu a opatrovného použití je významné z hlediska případného škodlivého vlivu nebezpečných látek obsažených v EEZ, které by mohly uniknout do prostředí během jejich odstranění. Elektrozařízení často obsahují látky jako olovo, rtuť, kadmium, šestimocný chrom, polychlorované bifenyly a polybromovaný difenylether a jiné toxické látky nebezpečné pro životní prostředí a lidské zdraví.¹²⁷ Povinnost vytvořit systém pro zajištění využití elektroodpadu má výrobce elektrozařízení.

EEZ se přednostně před předáním zpracovateli mají opatrovno použít jako celek. To ale není vždy možné nebo efektivní, proto další možností je zajištění využití jeho jednotlivých komponent a materiálů. Výrobce má povinnost také zajistit využití elektroodpadu, který byl předán zpracovateli. Minimální úroveň využití jakož i způsob opatrovnému použití a recyklace elektroodpadu je stanovena v příloze 14 OdpZ.¹²⁸ Tyto kvóty byly předvedn stanoveny Evropskou komisí na základě zkušeností dotčených subjektů a na základě pilotních projektů.¹²⁹ Po říjnové novele jsou navrženy nové cíle. Ministerstvo stanoví vyhláškou, jakým způsobem se počítá dosažení minimální úrovně využití elektroodpadu.¹³⁰ Míra využití se vypočítává jako procentuální podíl využití a celkového množství zpracovaných EEZ a elektroodpadů.¹³¹ Do podílu využití patří jak materiálové využití a energetické využití, tak vyvážení do jiných států jak v rámci EU, tak mimo ni a další způsob nakládání. Pokud ale dochází ke zpracování elektroodpadu ve státě, který není členským státem EU, musí výrobce doložit, že využití proběhlo za srovnatelných podmínek.¹³²

¹²⁷ KOPA KOVÁ, Irena. Způsob odběru elektrozařízení a oddělený sběr elektroodpadů v letech 2011 a 2012. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. České ekologické manažerské centrum, 2014, č. 10.

¹²⁸ § 37m OdpZ

¹²⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 7/2005 Sb.

¹³⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 184/2014 Sb.

¹³¹ KOPA KOVÁ, Irena. Způsob odběru elektrozařízení a oddělený sběr elektroodpadů v letech 2011 a 2012. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. České ekologické manažerské centrum, 2014, č. 10.

¹³² § 37l odst. 5 OdpZ

V minulosti se často elektroodpady dovážely do chudších zemí, kde docházelo k jejich zpracování a využití materiálů primitivními a zdraví škodlivými způsoby.¹³³ Úprava stanovující pravidla využívání elektroodpadu také zabráňuje v rámci EU tomuto jevu, protože i míra využívání elektroodpadu se lépe plní moderními ekologickými technologiemi, než jednoduchými metodami zatěžujícími navíc životní prostředí, kdy se podaří izolovat jen ty které materiály a třeba ani ne zcela.

Když je výrobek na konci svého životního cyklu a je odevzdán na sběrné místo a zároveň se nedá opětovně využít jako celek, je odvezen ke zpracovateli nebo do demontážní linky, kde dojde k jeho recyklaci i ekologickému odstranění. Jedná se o zařazení dle § 14 OdpZ, tedy zařazení k využívání, odstranění, sběru nebo výkupu odpadů a jako takové musí mít ke svému provozu souhlas krajského úřadu. Musí mít schválen provozní řád a splnit všechny náležitosti žádosti o souhlas k provozování takového zařazení dle vyhlášky MŽP č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady. Bez souhlasu krajského úřadu k provozování zařazení nelze vydat ani kolaudační souhlas pro stavby určené k provozu.¹³⁴

Při zpracovávání musí být zaváděny takové technologie, které zaručí zákonem danou míru materiálového a případně energetického využití.¹³⁵ Zajistit systém zpracování elektroodpadu za použití nejlepších dostupných technik musí výrobce. Výrobce je také povinen pro každý typ nového elektrozařazení bezplatně poskytnout zpracovateli veškeré informace nutné ke zpracování výrobku a k jeho přípravě k opětovnému použití, hlavně údaje o nebezpečných látkách, které zařazení obsahuje a dále informace o případných možnostech opětovného použití a materiálového využití i způsobu ekologického odstranění a to do jednoho roku od uvedení výrobku na trh.¹³⁶

Obecné povinnosti zpracovatelů jsou uvedeny v § 371 odst. 3 a 4. Jedná se především o technické požadavky a vychází z směrnice 2002/96/ES a jejích příloh. Zpracovatel musí dodržovat postup stanovený právními předpisy týkající se odstranění nebezpečných látek, skladování, využití a evidence elektroodpadu. Zpracovatelé elektroodpadů s obsahem regulovaných látek také samozřejmě musí

¹³³ Např. GROSSMAN, Elizabeth. *High tech trash: digital devices, hidden toxics, and human health*. Washington: Shearwater Books, c2006, xiv, 334 p. ISBN 15-596-3554-1.

¹³⁴ § 14 OdpZ

¹³⁵ VLADÍK, Jaroslav. Cesta k možné spolupráci mezi kolektivními systémy v ČR. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. České ekologické manažerské centrum, 2004, s. 11.

¹³⁶ § 371 OdpZ

dodržovat i p edpisy týkající se ochrany ovzduší.¹³⁷ Jsou povinni vést evidenci o p evzatých elektroodpadech a zp sobech jejich zpracování zp sobem stanoveným vyhláškou . 352/2005 Sb. Typickými technologiemi využívanými p i zpracování elektroodpadu jsou ru ní demontáž, drcení, mletí, t íd ní, separace jednotlivých složek a rafinace. Jednotlivé materiály se získávají a využívají díky technikám, jako je například demontáž jednotlivých ástí pro op tovné použití, demontáž za ú elem recyklace nebo odstran ní n kterých složek, a už využitelných nebo nebezpe ných, nebo separace železných a neželezných složek (plasty, ušlechtilé kovy atd.)¹³⁸

Demontážní linky ásto fungují i jako chrán né dílny zam stávající osoby se zm n nou pracovní schopností, takže mají krom ekologického i sociální význam. V R je obecn velký podíl ru ní práce u zpracování elektroodpadu na rozdíl od zbytku EU.¹³⁹ To je pozitivní jev, který je t eba zachovat z hlediska zam stanosti, ale musí být dostate n dodržovány p edpisy bezpe nosti práce a na ochranu zdraví, protože elektroodpad obsahuje ásto mnoho zdraví škodlivých látek. Zpracovatelé elektroodpadu mají u nás tedy pozitivní funkci jak z hlediska ochrany životního prost edí, tak z hlediska sociáln -ekonomického.

V sou asné dob není definováno, jak mají kolektivní systémy vybírat zpracovatele elektroodpadu, ímž m že docházet k nerovnému postavení zpracovatel na trhu a m že být narušována hospodá ská sout ž. Bylo by vhodné zavést pro kolektivní systémy povinnost zve ej ovat podmínky, které musí zpracovatelé splnit, aby s nimi navázaly spolupráci, aby byl zajišt n transparentní zp sob výb ru zpracovatele.

4.6 Shrnutí

Zp tný odb r a odd lený sb r zajiš uje výrobce elektroza ízení, který má povinnost financovat systémy zajiš ující zp tný odb r a odd lený sb r. Úprava zp tného odb ru a odd leného sb ru je obsažena v OdpZ, vyhlášce . 352/2005 Sb. o nakládání s elektroza ízeními a elektroodpady a vyhlášce . 237/2002 Sb. o podrobnostech

¹³⁷ § 37 OdpZ

¹³⁸ KOPA KOVÁ, Irena. Zp tný odb r elektroza ízení a odd lený sb r elektroodpad v letech 2011 a 2012. *Odpadové fórum: odborný m sí ník o odpadech a druhotných surovinách*. eské ekologické manažerské centrum, 2014, . 10.

¹³⁹ Také chrán né dílny umí dob e zpracovávat elektroodpad. *EnviWeb* [online]. 19.01.2011 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z:<http://www.enviweb.cz/clanek/odpady/84905/take-chranene-dilny-umi-dobre-zpracovavat-elektroodpad>

zp sobu provedení zp tného odb ru n kterých výrobk .

Zp tný odb rem elektroza ízení je odebírání použitých elektroza ízení pocházejících z domácností od kone ných uživatel bez nároku na úplatu v míst zp tného odb ru nebo v míst prodeje nebo dodávky nového elektroza ízení posledním prodejcem i v jeho bezprost ední blízkosti. Odd lený sb r se týká odebírání použitých elektroza ízení nepocházejících z domácností od kone ných uživatel v míst odd leného sb ru.

Díky této úprav se dá zajistit kontrola ekologického nakládání s odpadními EEZ a jejich ú inné využití, zpracování a odstran ní. Pro tyto ú ely má výrobce také povinnost zajistit i ozna ení výrobku grafickým symbolem p eškrtnutého kontejneru spolu s dalším informováním kone ného uživatele o nakládání s výrobkem. Také má povinnost z ídit alespo jedno místo zp tného odb ru v každé obci, m stském obvod nebo m stské ásti s více jak 2000 obyvateli, kde se nachází prodejna elektroza ízení nebo v nichž jsou elektroza ízení, která uvádí na trh, dodávána kone nému uživateli p i prodeji prost ednictvím komunikace na dálku. Takovým místem budou zpravidla sb rné dvory. Krom míst zp tného odb ru a odd leného sb ru jsou dalšími subjekty, které také mají povinnost p ijímat EEZ z domácností nebo elektroodpad, poslední prodejci a zpracovatelé. Nikdo jiný je p ijímat nesmí.

Systém zp tného odb ru a odd leného sb ru je definován ve vyhláске . 352/2005 Sb. Výrobci mohou využít ti varianty systému - individuální systém, solidární systém nebo kolektivní systém zp tného odb ru, které fungují vedle sebe. Individuální systém je tvo en a provozován výrobcem samostatn , organiza n a technicky na své vlastní náklady. To znamená, že si musí zajistit pln ní všech povinností pro odd lený sb r, zp tný odb r, zpracování, využití a odstran ní výrobk sám. To se netýká finan ního zajišt ní nakládání s historickými elektroza ízeními, které plní spole n s ostatními výrobci prost ednictvím kolektivního systému (stejn tak je tomu u solidárního systému). Vzhledem k nákladnosti systému a tvrdým kritériím týkajícím se i zp tného odb ru a odd leného sb ru, která musejí výrobci plnit, není tento systém p íliš využíván.

Solidární systém je tvo en dv ma nebo více výrobci, kte í plní své povinnosti spole n na základ písemn uzav ené smlouvy. Tato smlouva musí obsahovat podíl výrobce na financování, kontrolní mechanismy solidárního systému a zp sob zajišt ní

financování nakládání s elektrozařízeními v případě zániku solidárního systému. Tento systém je tak okrajově využíván, že se uvažuje o jeho úplném zrušení.

Kolektivní systémy jsou založeny na principu rovného přístupu ke všem účastníkům systému. Subjekty zajišťující kolektivní systémy mohou být právnické osoby založené nejméně čtyřmi výrobci elektrozařízení nebo jinou právnickou osobou, která sdružuje alespoň čtyři výrobce elektrozařízení. V ČR jich momentálně funguje 16 a jsou koncipovány jako neziskové organizace, a koliv si někdy zizují dceiné společnosti, jejichž prostřednictvím podnikají za účelem zisku. Dle právních výkladů by to dle lat nemělo, zákon to však zatím nezakazuje. Provozovatelé kolektivních systémů musejí být zapsáni v Seznamu vedeném MŽP.

Příslušní EEZ spolupracují kolektivní systémy na základě písemné dohody i s obcemi, s kterými společně zajišťují sběr EEZ ve sběrných dvorech nebo jejich odvoztam, kde obce nemají možnost zřídit sběrný dvůr.

Přeprava elektroodpadu se řídí obecnými předpisy o přepravě odpadu. Elektroodpad může být převezen přes hranice ke zpracování pouze v souladu se všemi předpisy Evropských společenství a v souladu se zákonem. Při přepravě nesmí být ztíženo opětovné materiálové využití elektroodpadu a u zpeřten odebraných elektrozařízení nesmí dojít ke ztížení opětovného použití nebo materiálového využití jejich nebo jejich částí. Přeprava použitých elektrozařízení má svá specifika, protože se nejedná o odpad v právním slova smyslu. To je ale potřeba prokázat pomocí dokumentů uvedených v § 37r odst. 1 OdpZ. Existují tu i výjimky, za jakých podmínek nejsou dané dokumenty potřeba. Držitel však musí prokázat, že se nejedná o odpad. Na která EEZ nesmí být kvůli svým vlastnostem přepravována v bec.

Pokud se EEZ nedá již použít jako celek, přichází na řadu využití elektroodpadu zpracovatelem. Ten musí mít k provozování povolení krajského úřadu dle § 14 OdpZ. Většina elektroodpadů vzniklých v ČR je využívána a vyvážena do zemí EU. Povinnost vytvořit systém pro zajištění využití elektroodpadu má výrobce elektrozařízení. Minimální úroveň využití a přepravy k opětovnému použití a recyklace je uvedena v příloze č. 14 OdpZ. Míra využití se vypočítává jako procentuální podíl využití a celkového množství zpracovaných EEZ a elektroodpadů. Tam patří materiálové využití, energetické využití, vyvážení do jiných států jak v rámci EU i mimo ni a další způsoby

nakládání. U nelegálních států musí vývozce doložit, že využití proběhlo za srovnatelných podmínek.

Zajistit systém zpracování elektroodpadu musí výrobce. Má také povinnost bezplatně poskytnout zpracovateli veškeré informace nutné ke zpracování výrobku a k jeho případnému použití. Zpracovatel musí dodržovat zákonný postup týkající se odstranění nebezpečných látek, skladování, využití a evidence elektroodpadu. Typickými technologiemi využívanými při zpracování elektroodpadu jsou ruční demontáž, drcení, mletí, třídění, separace jednotlivých složek a rafinace. Demontážní linky bývají někdy koncipovány jako chráněné dílny zaměstnávající osoby se zmenšovanou pracovní schopností, takže mají i sociální význam.

5. Financování nakládání s elektroodpadem a elektrozařízením z domácností

Financování nakládání s elektroodpadem a elektrozařízením pocházejícím z domácností má zvláštní povahu. Záleží, jestli se jedná o solární panely nebo ostatní EEZ a jestli se jedná o historická elektrozařízení nebo nikoliv. Záleží také na tom, jak dlouhou životnost EEZ mají.

Existují dva systémy financování zpravidla odběru a to zálohový a předplacený. Právní úprava v současné době jednoznačně neurčuje způsob financování vinnosti kolektivních systémů, takže tyto dva systémy financování zde fungují současně. Předplacený systém financování je vhodnější u komodit s kratší dobou životnosti. Je založen na principu pokrývání nákladů vzniklých ve sledovaném období předpokladem výrobce, kteří v tomto období uvádí EEZ na trh (systém pay as you go). Tento systém je náchylnější ke změnám na trhu, kdy může dojít v důsledku neblahého vývoje k deficitnímu hospodaření.

Zálohový systém oproti předplacenému tvoří finanční rezervy v podobě vázaných prostředků, sloužící k zajištění povinností výrobce. Je sice bezpečnější z hlediska možného deficitního hospodaření, ale naproti tomu neumožňuje využívat tyto prostředky například pro rozvoj a obtížně se stanovují skutečné budoucí náklady. Umožňuje však ochránit prostředky i u výrobce, kteří zbankrotovali. Tento systém je uplatňován u financování odstranění elektroodpadu ze solárních panelů.

Existence dvou paralelních typů financování s rozdílnými dopady a riziky pro zúčastněné subjekty může v důsledku vytvářet pro kolektivní systémy rozdílné podmínky v rámci hospodářské soutěže. Do budoucna by mohl existovat pouze jeden systém financování, přičemž je těžké říci, který by měl být zrušen, protože každý systém má smysl pro určitý typ komodit a pro jiný nebude příliš vyhovující. V zájmu zajištění transparentního financování je ale tento krok potřebný.¹⁴⁰ Financování zprávného odběru, odděleného sběru a recyklace se opírá o několik základních bodů, které zajišťují spravedlivý podíl výrobců na nákladech spojených s odstraněním vysloužilých EEZ, protože každý výrobek má jiné náklady na zpracování. Základním bodem jsou ceny zpracovatelů, dopravců a náklady na zprávný odběr, které jsou počítány v Kč za kilogram. Další bod tvoří evidence, kterou vedou sběrná místa a zpracovatelé. Z této evidence je pak možné vyvodit celkové podíly jednotlivých výrobců na nákladech a na základě toho je možné přepočítat prostědky jen zúčtovaných konkrétních výrobců za jejich výrobky.¹⁴¹

Při financování také záleží na povaze EEZ a zda se jedná o elektroodpad nebo elektrozařízení pocházející z domácností. Rozdíly rozebírám níže. Náklady na financování výrobců často promítají do ceny výrobku ve formě recyklačního poplatku. V systému účtování tohoto poplatku vidí problém ÚOHS, protože podle jeho stanoviska ze 14. 8. 2013 k fungování kolektivních systémů z pohledu hospodářské soutěže s recyklačními poplatky systémy nakládají netransparentně a deformují trh (tyto výtky se týkaly i EKO-KOMu zajišťujícího zprávný odběr obalů). Služby zajišťující subjekty, které stanovují povodcím odpadně nezkoumatelné poplatkové povinnosti, které jsou přenašeny na konečné uživatele. Výrobci odvádějí poplatky kolektivním systémům a zohlednění je v ceně zboží. Výšší poplatky si stanovují společnosti samy a není zcela zřejmé, jakým způsobem se peníze přerozdělují mezi občany i recyklační společnosti. Není jasné, co se děje s přebytečnými prostředky, které nejsou vyčerpány.¹⁴² Momentálně tento problém právní úprava nijak neřeší. Bylo by vhodné, kdyby právní úprava recyklačních poplatků v nově zákonodárce při přípravě nového zákona o výrobcích s ukončenou životností dostatečnou pozornost. Pokud se týká odlišností

¹⁴¹ ULVEROVÁ, Tereza. Skupiny elektrozařízení versus Logistické skupiny. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. české ekologické manažerské centrum, 2009, . 5.

¹⁴² CHARVÁT, Jan. Zbytečné poplatky za lednici. *Lidové noviny*. 2014, 3. 1

financování elektroza ízení a elektroodpad , tyto jsou popsány v následujících podkapitolách.

5.1 Financování nakládání s elektroza ízením pocházejícím z domácností

U financování nakládání s elektroza ízením pocházejícím z domácností je d ležitě, zda se jedná o historické elektroza ízení i nikoliv. U historických elektroza ízení je nakládání s nimi financováno ze systému, který musí vytvo it všichni výrobci. Do tohoto systému solidárn p íspívají podle svého podílu na trhu. Každý výrobce musí být ú astný v kolektivním systému, který má oprávn ní ke sb ru dané skupiny historických elektroza ízení. Financování spravuje ten konkrétní kolektivní systém, ve kterém je výrobce ú asten.¹⁴³ Zp sob výpo tu p ísp vk na historické elektroza ízení a zp sob, jakým budou odvád ny p ísp vky do kolektivního systému, musí provozovatelé kolektivního systému uvést již v návrhu na zápis do Seznamu.¹⁴⁴ Pokud se nejedná o historické EEZ, výrobce financuje zp tný odb r, zpracování, využití i odstran ní elektroza ízení sám.¹⁴⁵

Kv li bezpečnějšímu financování mají výrobci povinnost p edložit p ed uvedením výrobku na trh finan ní záruku, která musí sta it k pokrytí financování systému zp tného odb ru. P i individuálním pln ní povinností poskytuje záruku ve form ú elov vázaného bankovního ú tu nebo pojišt ní. Podrobnosti stanoví vyhláška MŽP.¹⁴⁶ Prost edky na tomto ú tu mohou být erpány jen se souhlasem ministerstva k ú el m zp tného odb ru. Nemohou být postiženy provedením výkonu rozhodnutí, ani exekucí, ani nemohou být zahrnuty do majetkové podstaty výrobce. To slouží jako zajišt ní, že prost edky vy len né na zp tný odb r nebudou použity na jiné ú ely a nez stane tu elektroza ízení, jehož odstran ní nebude možné financovat pro nedostatek pen z.

P i solidárním nebo kolektivním pln ní záruku výrobce neposkytuje. V tomto p ípad je záruka poskytnuta p istoupením do takového systému.¹⁴⁷ Do kolektivního

¹⁴³ MŽP – telefonická konzultace s Ing. Vávrou

¹⁴⁴ § 5 odst. 6 vyhlášky . 352/2005 Sb.

¹⁴⁵ HODNOCENÍ DOPAD REGULACE k v cnému zám ru zákona o výrobcích s ukon enou životností. *Ministerstvo životního prost edí* [online]. 2014 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z:[http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_141103_vz_vuz/\\$FILE/hodnoceni_dopadu_regulace.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_141103_vz_vuz/$FILE/hodnoceni_dopadu_regulace.pdf)

¹⁴⁶ Vyhláška . 352/2005 Sb. o nakládání s elektroza ízeními a elektroodpady

¹⁴⁷ § 37n OdpZ

nebo solidárního systému výrobce odvádí poplatky a tento systém zajišťuje povinnosti výrobce, proto už samotný výrobce další záruky poskytovat nemusí. Za určitých okolností může být příspěvek, který byl odvedený do systému, vrácen zpět výrobcí nebo jiné oprávněné osobě. A to pokud daná osoba prokáže, že elektrozařízení uvedené na trh v ČR vyvezla nebo dodala do jiného členského státu EU, a tudíž se z něj nemůže stát elektroodpad na území ČR. Pokud žádající osobou není výrobce, může subjekt provozující kolektivní systém žádat doložení souhlasu výrobce, protože právo výrobce příspěvek zaplatil a s ním má také uzavřenou smlouvu o plnění povinností.

Náklady na zpětný odběr může výrobce uvádět odděleně, jak již bylo uvedeno. Pokud tak učiní, pak je musí uvádět odděleně i každý prodávající při prodeji v rámci své podnikatelské činnosti. Je důležité, zda se jedná o zařízení uvedená na trh po 13. srpnu 2005 nebo o historická elektrozařízení.¹⁴⁸ Bližší podmínky zpětného financování jsou uvedeny ve vyhlášce č. 352/2005 Sb. o nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady.

5.2 Financování nakládání s elektroodpadem

Financování nakládání s elektroodpadem závisí stejně jako u elektrozařízení pocházejících z domácností na tom, kdy byl produkt uveden na trh. Pokud se nejedná o historický elektroodpad, výrobce si financuje odděleně sběr, zpracování, využití a odstranění sám. Pokud jde o historický elektroodpad, záleží financování ještě na jedné věci. Pokud je historický elektroodpad nahrazován výrobky stejného typu, financuje nakládání s ním výrobce nového elektrozařízení ve stejném poměru, v jakém dodává nová EEZ. Pokud se nová nevyrábí, je financování záležitostí konečných uživatelů, kteří nejsou spotřebiteli a jsou producenti elektroodpadu.

Nová úprava v OdpZ zavedená novelou č. 184/2014 Sb. stanoví možnost dohody o zajištění financování odděleného sběru, kterou se výrobce a konečný uživatel mohou dohodnout na odlišném způsobu zajištění financování, než který jsem zde uvedla. Tato dohoda musí být písemná.¹⁴⁹ To však nevyplývá, aby taková dohoda byla součástí jiné smlouvy. Musí být však uzavřena nejpozději při dodání nového elektrozařízení konečnému uživateli a výrobce o ní musí informovat ministerstvo v roční zprávě včetně základních podmínek financování, které si strany dohodly. Postačí

¹⁴⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 184/2014 Sb.

¹⁴⁹ § 37o OdpZ

i souhrnné údaje, pokud výrobce uzavírá více smluv s totožnými podmínkami.¹⁵⁰ Může se tedy odchýlit pouze od úpravy uvedené v § 37o odst. 1 OdpZ. Všechna ostatní ustanovení týkající se nakládání s elektroodpadem zůstávají touto dohodou nedotčena.

I pro elektroodpady platí, že výrobce může uvádět náklady na oddělený sběr odpadů. Pokud tak činí, musí tak učinit i prodávající. Ani zde nesmí náklady převyšit náklady známé výrobcí. U nákladů na oddělený sběr se na rozdíl od zpravidla nerozlišují kolektivní a ostatní zpravidla plnění povinností, protože je financování upraveno odlišně.¹⁵¹ Možnost refundace příspěvku na nakládání s elektroodpadem je stejná jako u elektrozařízení pocházejícího z domácností, a to pokud daná právnická osoba prokáže, že se za zařízení nestane elektroodpadem na území ČR. Směrnice OEEZ sice mluví o této úpravě jen v souvislosti s elektrozařízeními pocházejícími z domácností, ale zákonodárci se zdálo uželné vztáhnout ji i na elektroodpad.¹⁵² Což se mi jeví jako spravedlivé, protože by jinak byl příspěvek na financování odděleného sběru odveden zbytečně a daná právnická osoba by získávala prostředky na oddělený sběr výrobků, o jejichž odstranění se nikdy starat nebude.

Úprava financování nakládání s elektroodpady se netýká solárních panelů, které mají odlišný způsob financování. Bližší podmínky k nakládání také stanoví vyhláška č. 352/2005 Sb. o nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady.

5.3 Financování nakládání s elektroodpadem ze solárních panelů

Nakládání s elektroodpadem ze solárních panelů má svá specifika a je upraveno odlišně od nakládání s jiným elektroodpadem. Fotovoltaické panely jsou bohatým zdrojem surovin, jako jsou například sklo, hliník a jiné kovy i plast. Jejich životnost se momentálně pohybuje okolo třiceti let s tím, že životnost fotovoltaického panelu je definována poklesem výkonu o 20 %, lze tedy očekávat životnost i daleko delší. Vzhledem k tomu, že drtivá většina z nich ještě není na konci své životnosti, specializace na jejich recyklaci je zatím v ČR v podstatě nulová.

Dá se očekávat, že s končící životností panelů se některé subjekty na jejich zpracování budou specializovat, již nyní se vytvářejí kolektivní systémy na jejich recyklaci, která však bude aktuální až v dalších desetiletích. V současnosti existuje cca

¹⁵⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 184/2014 Sb.

¹⁵¹ § 37o OdpZ

¹⁵² Důvodová zpráva k zákonu č. 184/2014 Sb.

10 firem, které mají licenci k provozování kolektivního systému pro recyklaci fotovoltaických panelů a ty už mají trh v podstatě rozdělený, protože již nyní mají uzavřeny smlouvy s provozovateli solárních elektráren. Momentálně je vzhledem k dlouhodobému časovému horizontu konce životnosti solárních panelů složité odhadovat náklady na jejich demontáž a recyklaci a stejně tak zisky ze surovin z nich získaných, protože v tak dlouhém časovém období se dá těžko odhadovat ekonomický vývoj trhu.

Česká legislativa má nad rámec směrnice OEEZ financování nakládání s elektroodpadem ze solárních panelů upraveno samostatně.¹⁵³ Je to z důvodu solárního boomu, kdy bylo třeba zajistit financování odstranění solárních panelů a nebylo ideální nechat tuto odpovědnost na výrobcích z důvodů, které záhy uvedu.

Rozdílné financování mají panely uvedené na trh před datem 1. ledna 2013 a panely uvedené na trh po tomto datu. U nových solárních panelů zajišťuje financování odděleného sběru, zpracování, využití a odstranění výrobce a před jejich samotným uvedením na trh musí poskytnout dostatečnou záruku v podobě úlovy vázaného bankovního účtu. Prostředky na tomto účtu jsou chráněny proti provedení výkonu rozhodnutí, exekuci a nesmí být ani zahrnuty do majetkové podstaty výrobce. Od tohoto ustanovení se může výrobce odchýlit, pokud se s konečným uživatelem písemně dohodne o jiném způsobu financování a splní ostatní zákonné podmínky.

Solární panely uvedené na trh před 1. lednem 2013 mají jinou úpravu. Na rozdíl od zbytku EU, kde má povinnost financování výrobce, nehledě na datum uvedení panelů na trh, což je v souladu se směrnicí OEEZ, je u nás za financování nakládání s elektroodpadem ze solárních panelů uvedených po 1. lednu 2013 odpovědný provozovatel fotovoltaické elektrárny. Provozovatelé fotovoltaických panelů musí uzavřít smlouvu s recyklační firmou a zaplatit jí příspěvek na recyklaci v době od 1. ledna 2014 do 1. ledna 2019.¹⁵⁴ To je poněkud problematické, protože v této době stále pravděpodobně nebudou známy náklady na efektivní recyklaci panelů, nehledě na další okolnosti, jako jsou například vývoj trhu a změna legislativy, a už české nebo evropské.

¹⁵³ BECHNÍK, Bronislav. Recyklace fotovoltaických panelů na konci životnosti. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. České ekologické manažerské centrum, 2013, . 10.

¹⁵⁴ § 37p odst. 2 OdpZ

V příloze vyhlášky č. 352/2005 Sb. je uveden způsob výpočtu recyklačního poplatku. Minimální výše poplatku je stanovena na 8,50 Kč za kilogram fotovoltaických panelů, což je částka, která je podle mnohých kritiků nepřiměřeně vysoká.¹⁵⁵ V této částce mají být obsaženy i náklady za administrativu s tím spojenou, není však nikde uvedena maximální částka, kterou tato položka může vyčerpat. A tím nedomyšlenost úpravy nekoriguje. Tím, že provozovatel odvede určenou částku do kolektivního systému pro sběr solárních panelů, mu nezaniká odpovědnost za jejich ekologické odstranění. Pokud tedy daný systém zkrachuje nebo v něm z jiného důvodu budou prostědky chybět, budou muset provozovatelé solární elektrárny financovat odstranění na své vlastní náklady.¹⁵⁶ Naopak pokud vloží do kolektivního systému více prostředků, než kolik bylo na ekologické odstranění panelů třeba, je provozovatel kolektivního systému povinen mu přebytek vrátit včetně výnosů z došlého investování.¹⁵⁷

Provozovatelé solárních elektráren zodpovídní za nakládání s vysloužilými solárními panely dnes být akcionáři kolektivních systémů nemohou, a koliv mají povinnost financování jejich odstranění.

Úprava financování solárních panelů má ještě dost sporných míst, která by bylo vhodné vyjasnit dříve, než začne být otázka odstranění solárních panelů skutečně aktuální.

5.4 Shrnutí

U financování nakládání s elektroodpadem a elektrozařízením pocházejícím z domácností záleží, jestli se jedná o solární panely nebo ostatní EEZ a jestli se jedná o historická elektrozařízení nebo nikoliv. Záleží také na jejich životnosti.

Existují dva systémy financování zpuštěného odběru a to zálohový a předplatný. Předplatný systém financování je založen na principu „pay as you go“. Zálohový systém tvoří naopak finanční rezervy v podobě vázaných prostředků, sloužící k zajištění povinností výrobce. Náklady na financování výrobci často promítají do ceny výrobku

¹⁵⁵ Viz například: PROVAZNÍK, Michal. Ekonomická rozvaha recyklace fotovoltaických panelů. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. České ekologické manažerské centrum, 2013, č. 10.

¹⁵⁶ TÁBORSKÝ, Jiří. Vysloužilé solární panely: Tunel na konci světa?. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. České ekologické manažerské centrum, 2013, č. 10.

¹⁵⁷ § 14b odst. 7 vyhlášky č. 352/2005 Sb. o podrobnostech nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady a o bližších podmínkách financování nakládání s nimi

ve formě recyklačního poplatku. Podle úřadu pro ochranu hospodářské soutěže s recyklačními poplatky systémy nakládají netransparentně a deformují trh. Výši poplatků si stanovují společně sami a není zcela zřejmé, jakým způsobem se peníze přerozdělují mezi obce i recyklační společnosti ani co se děje s přebytečnými prostředky, které nejsou vyčerpány.

U historických elektrozařízení pocházejících z domácností je nakládání s nimi financováno ze systému, který musí vytvořit všichni výrobci a do kterého solidárně přispívají podle svého podílu na trhu. Pokud se nejedná o historické EEZ, výrobce financuje způsobem odběr, zpracování, využití i odstranění elektrozařízení sám.

Výrobci mají povinnost předložit před uvedením výrobku na trh finanční záruku, která musí pokrýt financování systému způsobem odběru. Při individuálním plnění povinností poskytuje záruku ve formě úlovy vázaného bankovního účtu nebo pojištění. Při solidárním nebo kolektivním plnění záruku výrobce neposkytuje. Tak vzniká již přiistoupením do takového systému, protože do něj výrobce odvádí poplatky a systém zajišťuje povinnosti výrobce.

Financování nakládání s elektroodpadem závisí také na tom, kdy byl produkt uveden na trh. Pokud se nejedná o historický elektroodpad, výrobce si financuje oddělení, sběr, zpracování, využití a odstranění sám. Pokud jde o historický elektroodpad, záleží, jestli je historický elektroodpad nahrazován výrobky stejného typu. Pak financuje nakládání s ním výrobce nového elektrozařízení ve stejném poměru, v jakém dodává nová EEZ. Pokud se nová nevyrábí, financují odstranění koneční uživatelé, kteří nejsou spotřebiteli. Výrobce a konečný uživatel se mohou dohodnout na odlišném způsobu zajištění financování. Tato dohoda musí být písemná. I zde může výrobce uvádět náklady na oddělení, sběr, oddělení.

Nakládání s elektroodpadem ze solárních panelů je upraveno odlišně od nakládání s jiným elektroodpadem. Fotovoltaické panely jsou bohatým zdrojem surovin. Jejich životnost se momentálně pohybuje okolo třiceti let. V současnosti existuje asi 10 subjektů, které mají licenci k provozování kolektivního systému pro recyklaci fotovoltaických panelů, které již mají uzavřené smlouvy s provozovateli solárních elektráren. Česká právní úprava má financování nakládání s elektroodpadem ze solárních panelů upraveno samostatně nad rámec směrnice OEEZ.

Odlišný způsob financování mají panely uvedené na trh před datem 1. ledna 2013 a panely uvedené na trh po tomto datu. U nových solárních panelů zajišťuje financování výrobce a před uvedením panelů na trh musí poskytnout dostatečnou záruku na úroveň vázaném bankovním účtu. Od tohoto ustanovení se může výrobce za určitých podmínek odchýlit.

Za financování nakládání s elektroodpadem ze solárních panelů uvedených po 1. lednu 2013 odpovídá provozovatel fotovoltaické elektrárny. Provozovatelé fotovoltaických panelů musí uzavřít smlouvu s recyklační firmou a zaplatit jí příspěvek na recyklaci v době od 1. ledna 2014 do 1. ledna 2019. Minimální výše poplatku je 8,50 Kč za kilogram fotovoltaických panelů, což je podle kritik nepřiměřená částka.

Úprava financování solárních panelů je poměrně sporná a s novou právní úpravou se pravděpodobně příliš nezlepší (podle dosavadních návrhů), což bude pravděpodobně jinou právní problém v budoucnu, až za ně bude otázka odstranění solárních panelů skutečně aktuální.

Závěr

Elektrická a elektronická zařízení se vyrábí stále ve větším množství a starší elektrozařízení, která jsou na konci své životnosti nebo již nejsou dostatečně technologicky vyspělá, se stávají elektroodpadem. Jeho ekologické odstranění je nutné řešit v souladu s politikou trvale udržitelného rozvoje. Proto byly vytvořeny systémy, zabezpečující využití elektroodpadu, šetrné k životnímu prostředí. Tyto systémy v diplomové práci rozebírám a snažím se zhodnotit jejich právní stav spolu s rozebíráním nedostatků i přínosu jejich fungování.

Cílem diplomové práce bylo nastínit problematiku nakládání s elektrozařízením a pokusit se zhodnotit nyníjší právní úpravu ohledně elektrozařízení pocházejících z domácností, elektroodpadů i solárních panelů.

V diplomové práci rozebírám především právní akty Evropské unie a české republiky, protože vzhledem k poměrně mladé úpravě, která navíc dochází k častým změnám, není k tomuto tématu dostupná v podstatě žádná odborná literatura. Ani nemnohá judikatura již často není aktuální. Proto jsem často využívala informací z odborných článků a informací od osob ze státní správy, v souvislosti s touto problematikou. Stejnými zdroji pro mě byly OdpZ, směrnice OEEZ i předchozí směrnice 2002/96/ES, které měly na českou právní úpravu elektroodpadů zásadní vliv.

V úvodní kapitole jsem se věnovala vymezení základních pojmů, přičemž bylo nutné vycházet z pojmu „odpad“, který je dosud nedostatečně sjednocen v jednotlivých úpravách na rozdíl od ostatních pojmů dležitých pro tuto práci, jejichž definice vychází z úpravy EU. Také jsem zde popsala hierarchii nakládání s elektroodpadem, přičemž tato hierarchie má jistá specifika na rozdíl od jiných odpadů.

Druhá kapitola se zaměřuje na vývoj evropské a české právní úpravy týkající se elektrozařízení a odpadů z nich a současný stav právní úpravy. V této kapitole rozebírám právní rámec pro nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady, ze kterého vycházím ve zbývajících kapitolách.

V následujících kapitolách jsem provedla rozbor právní úpravy celého životního cyklu elektrozařízení od výroby po konečné odstranění zvláště v souvislosti s odpovědností jednotlivých subjektů, které jsou na celém procesu účastny. Diplomová práce také rozebírá jednotlivé systémy zajišťující zpětný odběr, oddělení, sběr, využití, zpracování a odstranění odpadních elektrozařízení a způsob financování těchto systémů.

Velkou změnou pro nakládání s elektrozařízeními a odpady z nich znamenala úpravná novela č. 184/2014 Sb. zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, kterou byla implementována směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/19/EU ze dne 4. srpence 2012 o odpadních elektrických a elektronických zařízeních. Tato novela rozšiřuje povinnosti posledních prodejců, navyšuje minimální úroveň dalšího využití elektroodpadu, zřizuje centrální registr míst způsobilého odběru elektrozařízení a mimo jiné zajišťuje vztah hustotu míst způsobilého odběru.

Další poměrně rozsáhlou změnou bude znamenat přijetí chystaného zákona o výrobcích s ukončenou životností, který úplně vydělí úpravu některých druhů výrobků včetně elektrozařízení ze zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech. Tento zákon má zatím jen podobu vládního návrhu a měl by upravovat také problematiku EEZ včetně solárních panelů a bude speciálním zákonem k OdpZ. Má se zaměřit celou problematiku a obsáhnout práva a povinnosti týkající se elektrozařízení. Jeho obsah se může v průběhu legislativního procesu ještě mnohokrát změnit, přičemž zejména provozovatelé kolektivních systémů se jistě budou snažit prosadit, aby mnoho jeho navrhovaných ustanovení bylo upraveno dle jejich předstáv.

Na základě provedené analýzy stávající i připravované právní úpravy jsem došla k závěru, že a koliv právních předpisů týkajících se elektrozařízení a elektroodpadů stále přibývá, právní úprava je zatím stále nedostatečná a umožňuje zvláště provozovatelům kolektivních systémů využívat mezer v zákoně pro svůj zisk a ovlivnění trhu.

Právní úprava nakládání s elektroodpady má více problémových ustanovení, která by bylo vhodné upravit a některá dležitá ustanovení chybí úplně, ale nejvíce problém vidím v právní úpravě systému financování.

U financování nakládání s elektroodpadem a elektrozařízením pocházejícím z domácností záleží, jestli se jedná o solární panely nebo ostatní EEZ a jestli se jedná o historická elektrozařízení nebo nikoliv. Záleží také na jejich životnosti.

Náklady na financování nakládání s elektroodpadem a elektrozařízením z domácností výrobci často promítají do ceny výrobku ve formě recyklačního poplatku. Podle Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže s recyklačními poplatky provozovatelé kolektivních systémů nakládají netransparentně a deformují trh. Výši poplatků si stanovují sami a není zcela zřejmé, jakým způsobem se peníze přerozdělují mezi obce i

recykla ní společnosti ani co se d je s p ebyte nými prost edky, které nejsou vy erpány. Pro v tší transparentnost by bylo vhodné nap íklad sjednotit systémy financování, p i emž momentáln existuje zálohový a pr b žný. Nelze však jasn íci, který by bylo vhodn jší ponechat a který zrušit, protože oba mají jiné výhody. Dalším vhodným opat ením by bylo zavedení povinnosti provozovatel kolektivních systém prokázat dostate né finan ní záruky na zajišt ní dlouhodobého financování pln ní povinností a to již zápisem do Seznamu vedeného MŽP, aby se p edešlo riziku, že výrobci ú astni v kolektivním systému budou nuceni financovat odstran ní EEZ sami, a koliv ádn p íspívali do systému.

Zabývala jsem se i historickou zát ží v podob historického elektroodpadu. Za ten nezodpovídají výrobci historického elektroodpadu, ale jsou za n j odpov dni solidárn výrobci nových elektroza ízení, což je d sledkem chyb jící právní úpravy, která vznikla až v situaci, kdy již mnoho výrobc dnešního elektroodpadu na trhu nep sobilo, a proto bylo t eba p enést odpovědnost za odstran ní tohoto elektroodpadu na jiné subjekty. Historická elektroza ízení a elektroodpad jsou elektroza ízení uvedena na trh do 13. srpna 2005, která jsou ur ena ke zp tnému odb ru, respektive se stala odpadem. Jejich odstran ní je financováno pouze p es kolektivní systémy, p i emž zde není možné využít individuálního i solidárního systému financování. Jedná se o pln ní tzv. solidární odpovědnosti výrobce. Výrobci jsou povinni vytvo it systém, do kterého p íspívají podle svého podílu na trhu. Poplatky na zp tný odb r vybírají z nov koupených za ízení a promítají je do kone né ceny nového výrobku.

D íve jednotlivé kolektivní systémy m ly zákonem dané monopolní postavení k nakládání s ur itými skupinami historických elektroza ízení, což bylo i p edm tem soudních spor . Od íjnové novely OdpZ však již mohou vybírat poplatky za všechna elektroza ízení všechny kolektivní systémy. U historických EEZ není zatím vy ešena situace ukon ení jejich financování, to je tak necháno na uvážení kolektivních systém . Tento stav nahrává provozovatel m kolektivních systém , protože výrobci musí být ú astni v kolektivním systému ze zákona práv jen kv li historickým elektroza ízením.

ešením by mohlo být nap íklad, kdyby MŽP pravideln zjiš ovalo velikost podílu historických elektroza ízení z celkového po tu vybraných elektroza ízení. Bylo by tak jasné, zda je již vhodné ukon it financování dané skupiny historických elektroza ízení.

Pokud se nejedná o historické EEZ, výrobce financuje zpětný odběr, zpracování, využití i odstranění elektrozařízení sám.

Výrobci mají povinnost předložit před uvedením výrobku na trh finanční záruku, která musí pokrýt financování systému zpětného odběru. Při individuálním plnění povinností poskytuje výrobce záruku ve formě úlovo vázaného bankovního útu nebo pojištění. Při solidárním nebo kolektivním plnění záruku výrobce neposkytuje. Ta vzniká již přiistoupením do takového systému, protože do něj výrobce odvádí poplatky a systém zajišťuje povinnosti výrobce.

Financování nakládání s elektroodpadem závisí také na tom, kdy byl produkt uveden na trh. Pokud se nejedná o historický elektroodpad, výrobce si financuje oddělený sběr, zpracování, využití a odstranění sám. Pokud jde o historický elektroodpad, záleží, jestli je historický elektroodpad nahrazován výrobky stejného typu. Pak financuje nakládání s ním výrobce nového elektrozařízení ve stejném poměru, v jakém dodává nová EEZ. Pokud se nová nevyrábí, financují odstranění koneční uživatelé, kteří nejsou spotřebiteli.

Pro eskou úpravu nakládání s elektrozařízeními a odpady z nich je specifická úprava nakládání se solárními panely. Zvláštnosti této úpravy mají základ ve státních podporách solárních elektráren v minulých letech. Vzhledem k nastavené výši výkupních cen energie došlo k velkému rozvoji solárních elektráren za podmínek, které neumožovaly, jak se ukázalo, účinné vymáhání odpovědnosti za následné odstranění vysloužilých solárních panelů podle pravidel stanovených obecně pro ostatní elektrozařízení. Proto je nakládání se solárními panely uvedenými na trh před 1. lednem 2013 upraveno odlišně a zákon stanovuje odpovědnost za odstranění solárních panelů provozovatelem solárních elektráren na rozdíl od všech ostatních elektrozařízení a nových solárních panelů, kdy má tuto odpovědnost výrobce.

U nových solárních panelů zajišťuje tedy financování výrobce a před uvedením panelů na trh musí poskytnout dostatečnou záruku na úlovo vázaném bankovním útu. Od tohoto ustanovení se může výrobce za určitých podmínek odchýlit.

Za financování nakládání s elektroodpadem ze solárních panelů uvedených po 1. lednu 2013 odpovídá provozovatel fotovoltaické elektrárny. Tato úprava je v rozporu se směrnicí OEEZ, kdy by měl nést podle této směrnice odpovědnost výrobce stejně jako u starých solárních panelů, zatím se tento rozpor ale příliš neeší. Ideální řešení v tomto

p ípad dle mého názoru ani neexistuje, protože kdyby se odpovědnost přesunula na výrobce, které pravděpodobně nebude možné postihnout vzhledem k jejich nedosažitelnosti, zůstalo by financování této záležitosti na státu a tedy daňových poplatnících.

Provozovatelé solárních panelů musí uzavřít smlouvu s provozovatelem kolektivního systému a zaplatit mu příspěvek na recyklaci v době od 1. ledna 2014 do 1. ledna 2019. Minimální výše poplatku je 8,50 Kč za kilogram fotovoltaických panelů, což je podle kritiků nepřiměřeně vysoká částka. Jednak jsou solární panely bohatým zdrojem surovin a jejich životnost je tedy dlouhá a jednak je financování jejich odstranění poměrně drahé vzhledem k jejich dlouhé životnosti. Navíc může do té doby dojít k mnoha změnám ve vývoji na trhu i k technickému pokroku, v jejichž důsledku bude odstranění solárních panelů ještě výhodnější, nehledě na to, že již nyní je tato částka údajně přeměněná. Z toho zase budou profitovat provozovatelé kolektivních systémů, pokud nebude dostatečně zajištěno, že všechny nadbytečně vložené finanční prostředky budou vráceny provozovatelům solárních elektráren.

Úprava financování solárních panelů je poměrně sporná a ani s novou právní úpravou v navrhovaném znění se zatím žádné velké změny nechystají, což bude pravděpodobně přímou právními problémy v budoucnu, až za ně může být otázka odstranění solárních panelů skutečně aktuální.

Dalším problémem nyní jsou právní úpravy vzhledem ke kolektivním systémům je chybná úprava zákazu podnikání za účelem dosažení zisku, přičemž tedy může docházet k nerovným podmínkám na trhu. Dále není upraveno stanovení způsobu výběru zpracovatele elektroodpadů, čímž může docházet k jejich diskriminaci a v neposlední řadě je problémem i nemožnost odebrat oprávnění k provozování kolektivního systému, a celkově zajištění transparentního prostředí na trhu kolektivních systémů.

Právní úprava nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady má mnoho mezer, které by bylo potřeba zaplnit. Mnoho problémů by mohlo vyřešit přijetí chystaného zákona o výrobcích s ukončenou životností, jestliže se jeho podoba nezmění natolik, že bude pouze vyžadovat úpravu některých výrobků a odpadů z nich, aniž by přinesl tolik potřebnou právní úpravu zajišťující zefektivnění, průhlednost a domyšlenost celého systému nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady.

Seznam zkratek

OdpZ	Zákon č. 185/2001 Sb. o odpadech a o změnách některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
R	Česká republika
EU	Evropská unie
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
EEZ	Elektrická a elektronická zařízení
Směrnice OEEZ	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/19/EU ze dne 4. srpence 2012 o odpadních elektrických a elektronických zařízeních
ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
IŽP	Česká inspekce životního prostředí
WEEE	Waste electrical and electronic equipment
EEE	Electrical and electronic equipment

Použitá literatura a prameny

Odborná literatura:

Damohorský, M. a kol.: Právo životního prostředí, 3. vydání, C.H. Beck, Praha, 2010, str. 430

GROSSMAN, Elizabeth. *High tech trash: digital devices, hidden toxics, and human health*. Washington: Shearwater Books, c2006, xiv, 334 p. ISBN 15-596-3554-1.

Odborné články:

BECHNÍK, Bronislav. Recyklace fotovoltaických panelů na konci životnosti. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. České ekologické manažerské centrum, 2013, . 10.

DRAHOVZAL, Pavel. Kompletnost a nekompletnost elektrozařízení, aneb co dál s výkupnami?. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. České ekologické manažerské centrum, 2012, . 5.,

GRÜNEROVÁ, Markéta. Nová právní úprava. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. 2005, . 11.

HUDÁKOVÁ, Věra. Nebezpečné látky v elektrozařízeních z domácností. *Odpadové fórum*. České ekologické manažerské centrum, 2007, ro . 2007, . 11.

HUDÁKOVÁ, Věra. Návrh novely zákona o odpadech k elektroodpadu a její důsledky. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. České ekologické manažerské centrum, 2004, . 9.

CHARVÁT, Jan. Zbytečné poplatky za lednici. *Lidové noviny*. 2014, 3. 1

KOPALOVÁ, Irena. Zpětný odběr elektrozařízení a oddělený sběr elektroodpadů v letech 2011 a 2012. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. České ekologické manažerské centrum, 2014, . 10.

KOŘÁN, Jan. Právní úprava zpětného odběru - ohlednutí po dvou letech. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. České ekologické manažerské centrum, 2010, . 5.

KVÍTEK, Jiří. Evidujeme elektroodpady nebo elektrozařízení?. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. české ekologické manažerské centrum, 2008, . 11.

Lidé preferují prodejny elektro, supermarkety a úřady. In: *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. Praha: české ekologické manažerské centrum, 2009, s. 16. ISSN 1212-7779.

POLÁK, Miloš. Ještě jednou opouštějí tovární použití. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. Praha: české ekologické manažerské centrum., 2011, ro. 2011, . 11.

PROVAZNÍK, Michal. Ekonomická rozvaha recyklace fotovoltaických panelů. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. české ekologické manažerské centrum, 2013, . 10.

ŠEPELOVÁ, Gabriela a Jaroslav ŠPIL. Hodnocení způsobilosti odběru elektrozařízení, minerálních olejů, pneumatik, baterií a akumulátorů. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. české ekologické manažerské centrum, 2010, . 5.

ŠPIL, Jaroslav. Odpadní elektrická a elektronická zařízení: HODNOCENÍ ZPŮSIBILNOSTI ODBĚRU ELEKTROZAŘENÍ A ODDĚLENÍ SBĚRU ELEKTROODPADU. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. české ekologické manažerské centrum, 2009, . 11.

TÁBORSKÝ, Jiří. Vysloužilé solární panely: Tunel na konci světa?. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. české ekologické manažerské centrum, 2013, . 10.

ULVEROVÁ, Tereza. Skupiny elektrozařízení versus Logistické skupiny. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. české ekologické manažerské centrum, 2009, . 5.

ULVEROVÁ, Tereza. Opouštějí tovární použití elektrozařízení. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. Praha: české ekologické manažerské centrum., 2011, ro. 2011, . 11.

VLADÍK, Jaroslav. Cesta k možné spolupráci mezi kolektivními systémy v ČR. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. české ekologické manažerské centrum, 2004, . 11.

VOSOL, David a Robert PORUBSKÝ. Analýza: Je recyklace solárních panelů v rozporu s právem EU?. *Právo a byznys*. 2013, . 12.

ZELENÝ, Zdeněk. Elektronický odpad: Stav evropské legislativy a situace v ČR. *Odpadové fórum: odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách*. české ekologické manažerské centrum., 2002, . 10.

Internetové zdroje:

červené kontejnery: O projektu. *Asekol* [online]. © 2015 [cit. 2015-03-06].

Dostupné z: <http://www.cervenekontejnery.cz/o-projektu/>

Elektronovela putuje k projednání prezidentovi ČR. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. 31. 07. 2014 [cit. 2015-03-06].

Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/news_140731_elektronovela

Elektroodpad: samostatný dodatek k odborným příručkám pro živnostníky "Maloobchod, maloobchod se smíšeným zbožím (včetně specializovaného maloobchodu), maloobchod s použitým zbožím a maloobchod provozovaný mimo stálé provozovny" a "Velkoobchod, skladování zboží a manipulace s nákladem". *Svaz obchodu a cestovního ruchu ČR* [online]. září 2009 [cit. 2015-03-06].

Dostupné z: http://www.socr.cz/file/434/42_op_elektroodpad-priloha-mo-vo_2009.pdf

Hodnocení dopadů regulace k vnitřnímu trhu zákona o výrobcích s ukončenou životností. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. 2014 [cit. 2015-03-06].

Dostupné

z: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_141103_vz_vuz/\\$FILE/hodnoceni_dopadu_regulace.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_141103_vz_vuz/$FILE/hodnoceni_dopadu_regulace.pdf)

Informační systém Odpadového hospodářství Seznam výrobců elektrozařízení. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. 6. 3. 2015 [cit. 2015-03-06].

Dostupné z: <http://isoh.mzp.cz/WebElektro/Firma/PovinneOsoby?akce=Vyhledavani>

Infringement cases by country. *Generální ředitelství pro životní prostředí Evropské komise* [online]. 06/03/2015 [cit. 2015-03-06].

Dostupné

z: http://ec.europa.eu/taxation_customs/common/infringements/infringement_cases/bycountry/index_en.htm#czechrepublic

Jak dlouho si udrží Eko-kom monopol na tříděný odpad?. *Inodpady* [online]. 6.3.2015 [cit. 2015-03-06].

Dostupné z: <http://inodpady.cz/jak-dlouho-si-udrzi-eko-mom-monopol-na-trideny-odpad/>

Jednotný evropský akt. *Europa.eu* [online]. 26. 10. 2010 [cit. 2015-03-06].

Dostupné

z: http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_singleact_cs.htm

Nebezpečné látky v elektrospotřebičích. *Elektrowin* [online]. © 2011 [cit. 2015-03-06].

Dostupné z: <http://www.elektrowin.cz/cs/verejnost-a-spotrebitele/proc-je-nutne-recyklovat-nebezpecne-latky-v-elektrospotrebicich.html>

Nejčastější dotazy týkající se nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady. *Moravskoslezský kraj: Informační systém životního prostředí* [online]. © 2015 [cit. 2015-03-06].

Dostupné z: <http://iszp.kr-moravskoslezsky.cz/cz/odpady/elektroodpad/nejcastejsi-dotazy-tykajici-se-nakladani-s-elektrozariadenimi-a-elektroodpady-50/>

Ode dneška do roku 2020: nový akční program EU pro životní prostředí. *Generální editelství pro životní prostředí Evropské komise* [online]. 29/04/2014 [cit. 2015-03-06].

Dostupné

z: http://ec.europa.eu/environment/news/efe/articles/2014/04/article_20140429_02_cs.htm

Omezení používání některých nebezpečných látek v elektrozařízeních. *Elektrowin* [online]. © 2011 [cit. 2015-03-06].

Dostupné z: <http://www.elektrowin.cz/cs/vyrobcu-a-dovozci/povinnosti-vyrobcu/omezeni-pouzivani-nekterych-nebezpecnych-latek-v-elektrozariadenich.html>

Odpovědnost výrobce a spotřebitele v oblasti způsobilého odběru elektrozařízení. *Elektro: časopis pro elektrotechniku* [online]. © 2015 [cit. 2015-03-06].

Dostupné z: http://www.odbornecasopisy.cz/index.php?id_document=39647

Přehled povinností posledních prodejců v souvislosti se způsobilým odběrem elektrozařízení. *Ekolamp* [online]. říjen 2014 [cit. 2015-03-06].

Dostupné z: <http://www.ekolamp.cz/data/web/download/prehled-povinnosti-poslednich-prodejců-rijen-2014.pdf>

Přeshraniční přeprava odpadů : praktická příručka. *Centrum pro hospodaření s odpady* [online]. srpen 2013 [cit. 2015-03-06].

Dostupné

z: http://www.ceho.cz/fileadmin/user_upload/pdf/preshranicni_preprava_odpadu.pdf

Solární kolektor. *Wikipedia* [online]. 14. 1. 2015 [cit. 2015-03-06].

Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Sol%C3%A1rn%C3%AD_kolektor

Šestá hodnotící zpráva o plnění nařízení vlády č. 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky, za rok 2010. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. leden 2012 [cit. 2015-03-06].

Dostupné

z: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/plneni_narizeni_vlady/\\$FILE/OODP-Sesta_hodnotici_zprava_POH_CR_2010-](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/plneni_narizeni_vlady/$FILE/OODP-Sesta_hodnotici_zprava_POH_CR_2010-)

Šestý akční program pro životní prostředí. *Europa.eu* [online]. 01.09.2011 [cit. 2015-03-06].

Dostupné

z: http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_singleact_cs.htm

Také chráněné dílny umí dobře zpracovávat elektroodpad. *EnviWeb* [online]. 19.01.2011 [cit. 2015-03-06].

Dostupné z: <http://www.enviweb.cz/clanek/odpady/84905/take-chranene-dilny-umi-dobre-zpracovavat-elektroodpad>

Věcný záměr zákona o výrobcích s ukončenou životností. *Úřad vlády ČR* [online]. 2.11.2014 [cit. 2015-03-06].

Dostupné z: <https://apps.odok.cz/kpl-detail?pid=KORN9QGMXNL6>

Věcný záměr zákona o výrobcích s ukončenou životností. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. 2.11.2014 [cit. 2015-03-06].

Dostupné

z: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_141103_vz_vuz/\\$FILE/vecny_zamer.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_141103_vz_vuz/$FILE/vecny_zamer.pdf)

Zákon ze dne 15. května 2001 o odpadech a o změnách některých dalších zákonů. *Beck-online* [online]. 3. 6. 2015 [cit. 2015-03-06].

Dostupné

z: <http://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgayv6mjyguwtgny>

Záv re ná zpráva o hodnocení dopad regulace podle obecných zásad -
RIA. *HOSPODÁ SKÁ KOMORA ESKÉ REPUBLIKY* [online]. © 2013 [cit. 2015-03-
06]. Dostupné z: <http://www.komora.cz/download.aspx?dontparse=true&FileID=5114>

Právní p edpisy:

Na ízení Evropského parlamentu a Rady (ES) . 1013/2006 ze dne 14. ervna 2006 o
p eprav odpad

Sm rnice Evropského parlamentu a Rady 2002/95/ES o omezení používání n kterých
nebezpe ných látek v elektrických a elektronických za ízeních

Sm rnice Evropského parlamentu a Rady 2002/96/ES ze dne 27. ledna 2003 o
odpadních elektrických a elektronických za ízeních (OEEZ)

Sm rnice Evropského parlamentu a Rady . 2003/108/ES ze dne 8. Prosince 2003,
kterou se m ní sm rnice 2002/96/ES

Sm rnice Evropského parlamentu a Rady (ES) . 98/2008 ze dne 19. listopadu 2008 o
odpadech a o zrušení n kterých sm rnic

Sm rnice Evropského parlamentu a Rady 2009/125/ES ze dne 21. íjna 2009 o
stanovení rámce pro ur ení požadavk na ekodesign výrobk spojených se spot ebou
energie

Sm rnice Evropského parlamentu a Rady 2011/65/EU ze dne 8. ervna 2011 o omezení
používání n kterých nebezpe ných látek v elektrických a elektronických za ízeních.

Sm rnice Evropského parlamentu a Rady 2012/19/EU ze dne 4. ervence 2012 o
odpadních elektrických a elektronických za ízeních (OEEZ)

Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady . 1600/2002/ES ze dne 22. ervence 2002
o šestém ak ním programu Spole enství pro životní prost edí

Zákon . 185/2001 Sb., o odpadech a o zm n n kterých dalších zákon (dále jen
OdpZ), ve zn ní pozd jších p edpis

Zákon . 22/1997 Sb. o technických požadavcích na výrobky a o zm n a dopln ní
n kterých zákon , ve zn ní pozd jších p edpis

Zákon . 634/1992 Sb., o ochran spot ebitele, ve zn ní pozd jších p edpis

Zákon . 526/1990 Sb., o cenách, ve zn ní pozd jších p edpis

Zákon . 89/2012 Sb., ob anský zákoník, ve zn ní pozd jších p edpis

Vyhláška MŽP . 381/2001 Sb., kterou se stanoví Katalog odpad , Seznam nebezpečných odpadů a seznamy odpadů a států pro účely vývozu, dovozu a tranzitu odpadů a postup při udělování souhlasu k vývozu, dovozu a tranzitu odpadů (Katalog odpadů) , ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška . 237/2002 Sb., o podrobnostech způsobu provedení způsobného odběru některých výrobků , ve znění pozdějších předpisů ,

Vyhláška . 352/2005 Sb., o nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady

Vyhláška . 178/2013 Sb., kterou se mění vyhláška . 352/2005 Sb., o podrobnostech nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady a o bližších podmínkách financování nakládání s nimi (vyhláška o nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady), ve znění pozdějších předpisů ,

Vyhláška . 200/2014 Sb., kterou se mění vyhláška . 352/2005 Sb., o podrobnostech nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady a o bližších podmínkách financování nakládání s nimi (vyhláška o nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady), ve znění pozdějších předpisů

Jiné:

Důvodová zpráva k zákonu . 7/2005 Sb.

Důvodová zpráva k zákonu . 314/2006 Sb.

Důvodová zpráva k zákonu . 165/2012 Sb. o podporovaných zdrojích energie a o změnách některých zákonů

Důvodová zpráva k zákonu . 184/2014 Sb.

Stanovisko Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže k fungování kolektivních systémů z pohledu hospodářské soutěže ze dne 14. 8. 2013

Waiting for Delivery, International Coalition for Sustainable Production and Consumption (publikováno v r. 1992 na Summitu Země)

Ministerstvo životního prostředí – telefonická konzultace, Ing. Vávra

Úřad Městské části Praha 10 – telefonická konzultace, referát ochrany přírody a odpadů
státní inspekce životního prostředí – telefonická konzultace, odbor odpadů

Abstract

This thesis aims to analyze legislation on the management of electrical, electronic equipment and E-Waste, especially also solar panels. The object of the research is European legislation from its follows Czech legislation. The focus of the thesis is the chapter dealing with the life cycle of the electrical, electronic equipment and operators involved in the life cycle of electrical, electronic equipment. The main Act is Waste Act No. 185/2001 Coll.

Abstrakt

Tato práce si klade za cíl analyzovat právní úpravu v oblasti nakládání s elektroza ízeními a s elektroodpady, speciáln í se solárními panely. P edm tem zkoumání je právní úprava evropská a z ní vycházející úprava eská. T žišt práce p edstavuje kapitola zabývající se životním cyklem elektroza ízení a subjekty zapojenými do životního cyklu elektroza ízení. St žejním zákonem je zákon . 185/2001 Sb., o odpadech.

Summary

This thesis deals with the electrical, electronic equipment and waste legislation and a special category - solar panels which have in the Czech Republic special legislation. The thesis is divided into the five chapters. First deals with E-Waste in general, then follow Development and current sources of law, Responsibility of operators handling electrical equipment, Electrical equipment take-back and separate collection of Waste electrical and electronic equipment (WEEE) and title of the final chapter is Waste electrical and electronic equipment financing and electrical and electronic equipment from private households. These chapters are further divided into subchapters.

I chose this topic because the problem of waste electrical and electronic equipment is regarded as one of the important environmental problems and it is between specialists often discussed. The Czech legislation has many gaps that can be easily abused and some changes in this regulation are needed. The new products end of life Act which is now preparing could remedy this unsatisfactory legislation. Currently it takes only form of legislative intent. The main sources were Waste Act no. 185/2001 Coll. and WEEE directive.

The main aim of this study is to analyze the current legislation of electrical and electronic equipment (EEE) and try to assess it. The first chapter is introductory and defines important terms and analyzes the hierarchy of waste EEE. The second chapter describes the development of legislation dealing with EEE in the Czech Republic and in the EU and its current status. The third chapter is most important and deals with the whole life cycle of EEE and with the duties and responsibilities of individual entities disposing with them. The most of obligations has the producer but the final user has on the outcome of EEE a great influence.

The next chapter analyzes the functioning of the take-back and separate collection and systems that provide it. The most important are collective systems. The last chapter describes financing take-back and separate collection within the systems that provide it. Controversial is financing the management of the old solar panels. In conclusion, I pointed out some problems in present legislation and I tried to outline possible solutions. These problems must be solved mainly in order to ensure transparency and a level playing field.

Název diplomové práce v angličtině

Legal regulation of management of certain kinds of products and their waste

Klíčová slova

Elektrické a elektronické zařízení	-	Electrical and electronic equipment
Odpad	-	Waste
Solární panel	-	Solar panel